

GEEN DAG ZONDER GODS WOORD

5

WERKWIJZER BIJ STUDIEGIDS VOOR JUNIOREN NR.5

Colofon

Werkwijzer bij: Geen dag zonder Gods Woord nr 5, editie 2006

Eindredactie: G.W. Frenk

Uitgave van: Kerkgenootschap der Zevende-dags Adventisten

Afdeling Vorming & Toerusting

Amersfoortseweg 18

3712 BC Huis ter Heide.

1

Inhoudsopgave

Hoofdstuk Pagina

1 Vriezen of dooien 5

2 Een sterke vrouw, een sterke man 13

3 De juiste keuze 17

4 Een bijzondere kracht 23

5 Een zéér bijzondere kracht 29

6 Durven verhuizen 35

7 Ruth en Boaz 41

8 Hanna 45

9 Een verschil van nacht en dag 49

10 Zweren en muizen 53

11 Koning van Israël 57

12 SaulenJonatan 61

13 De geheime opvolger 67

Voorwoord

Deze werkwijzer is een hulpmiddel om het gesprek rondom het Junioren Werkboekje zo prettig en doeltreffend mogelijk te laten verlopen. De opbouw is vanuit de leefwereld van de junioren gedacht en houdt rekening met variaties in leeftijd, interesse, beginsituatie en leerstijlen. U wordt dan ook van harte aangeraden de werkwijzer te gebruiken en indien mogelijk het voorgestelde verloop te volgen.

Uw voorbereiding is natuurlijk grondig. In de week voorafgaande aan het gesprek met de junioren heeft u de betreffende bijbelgedeelten grondig gelezen: U heeft uzelf ingeleefd in situaties en karakters. U heeft ook uitgebreid aandacht besteed aan de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit”.

De rubriek “activiteit” is bedoeld om de deelnemers te betrekken bij de stof van de les. Hier proberen we op een indirecte manier de vragen te beantwoorden: waarom zou ik mij voor deze materie interesseren, wat heb ik hieraan, wat gaan we doen?

De rubriek “verwerken” is bedoeld om de deelnemers de stof te laten toepassen, op een andere wijze te herhalen en een plaats te geven in eigen beleving.

Het zal duidelijk zijn dat we vooral in de activiteiten rekening dienen te houden met de verschillende wijzen waarop mensen leerstof tot zich nemen en eigen maken. Het aanbod zal dus zo breed mogelijk moeten zijn: visueel, auditief, praktisch, dynamisch, analytisch enz.

Een van de problemen waarmee we kampen in de sabbatschool is dat we hoofdzakelijk vanuit een boek werken. Het gaat om lezen. Leesstof. Het is niet iedereen gegeven om de literaire kwaliteiten van de Bijbel te kunnen zien en waarderen. Dat betekent dat gespreksleiders

a.h.w. de vertaalslag moeten maken van auditief naar visueel, van horen naar doen, van literatuur naar schema enz.

Dat klinkt als een onmogelijke taak. Dat is ook zo als we daar steeds weer heel bewust bij stil zouden staan en per vers of perikoop al de leerstijlen en intelligentietypen aan pns voorbij laten trekken.

Wat we praktisch kunnen doen is het volgende. Per week proberen we via de rubrieken “activiteit” en “verwerkingsactiviteit” heel bewust verschillende leertypen te bereiken. De ene week werken we met het gehoor, de volgende met het oog. Soms zullen beide in één les kunnen. Met andere woorden we vragen ons iedere week wel bewust af of we “iets” hebben voor oog, oor, hart, lichaam. Dat zal niet altijd lukken.

Wat kunnen we doen voor:

Visueel ingestelden:

Werken met foto's,

Platen laten zien

De suggestie van kleur opwekken (wat zien ze?)

Landschappen en mensen laten zien via plaatjes, dia's enz.

De tekst van de Bijbel laten zien op een bord, wellicht in schematische vorm.

Welk landschap past bij de stof? Waar speelt het zich af? Waarom?

Gebruik van een zwart-wit tekening en de vraag hoe die moet worden ingekleurd.

Waarom worden die kleuren genoemd?

3

Auditief ingestelden

CD's laten horen

Een hoorspel maken van de tekst

Vragen hoe iets klinkt, welke stem hoort er bij deze profeet? Waarom?

Vragen naar welke muziek bij een tekst hoort.

Laten voorlezen

Zingen (de les a.h.w. illustreren door goed uitgekozen liederen)

Laten kiezen uit muziek (welke melodie past het beste bij de stof/tekst?)

Rollenspel of casus

Praktisch ingesteld (doeners)

Stel: je hebt een ideaal voor de kerk/gemeente, welk stuk gereedschap past daar bij? Is jouw kerk een kettingzaag? Nee, wat dan wel. Vraag door.

Jezus staat voor een vraag. Wat zou jij doen?

De kerk dient liefde uit te stralen. Hoe zou je dat heel praktisch willen bereiken?

Er komen werkgroepen in de gemeente. Van welke werkgroep wordt je lid?

Wie van de personages in het verhaal staat het dichtst bij je?

Abstracte begrippen laten omzetten in “doe woorden”

Rollenspel of casus

Analytisch ingesteld

Het stellen van waarom vragen

Schema's laten maken

Sleutelwoorden laten opsporen

Abstracte woorden geven aan handelingen

Gesprek samenvatten

Verbindingen leggen tussen voorbeelden/symbolen en werkelijkheid

Rollenspel of casus

Het verhaal is een zeer belangrijk onderdeel van het gesprek. Het is in “gesprek met het verhaal” dat de junioren de Bijbel leren kennen en de Bijbel op een verantwoorde manier

Ieren lezen. Vooral dat laatste is een belangrijke doelstelling van de gespreksleid(st)er. Verantwoord lezen betekent allereerst dat het verhaal ook werkelijk gelezen wordt: door u en door de junioren. Dat zal niet altijd lukken. Soms zijn verhalen te lang. Dan is het zaak dat u de leestocht wel hebt gemaakt en de junioren kunt behoeden voor foute gevolgtrekkingen, te snelle oordelen enz. Verantwoord lezen betekent ook dat het verhaal gelezen wordt zoals het er staat. Niets mag worden verbloemd of weggepoetst. Mensen en God worden niet beter voorgesteld dan ze in het verhaal naar voren komen. Laat dus al het verzachtende van de kinderbijbels achter u en laat de junioren kennis maken met wat er echt staat. Van u, als gespreksleid(st)er vraagt dit extra inspanning. Niemand staat geheel onbevangen tegenover de tekst van de Bijbel. We brengen ons verleden mee en denken vaak dat we de verhalen al volledig kennen. Laat u verrassen door de tekst, zodat u de junioren kunt verrassen! Dat zal in de praktijk betekenen dat u het verhaal een aantal keren moet *lezen alsof u het nog nooit heeft gezien!* Neemt u die moeite dan zult u ontdekken dat u vol geestdrift de verhalen levend kunt maken voor de jongen mensen die u zijn toevertrouwd.

4

Kijk voor nog meer opdrachten op de website
(www.adventist.nl/studielectuur/werkbladen junioren)!

Elke les heeft twee opdrachten om samen te behandelen.

Vriezen of dooien?

Vorbereiding

Leerdoel

Hoewel we soms verkeerde dingen in ons leven doen, wil dat niet zeggen dat God ons in de steek laat. Hij blijft Zich voor ons inzetten.

Mat eriaal

Een kopie van bijlage IA voor iedere deelnemer

Adviezen

U kunt vertellen dat na de dood van Jozua er geen echte leider meer was op de manier van Mozes en Jozua en dat er een andere vorm van bestuur ontstond: de rechters.

Misschien is het leuk om uw verhaal te beginnen door op verschillende regeringsvormen van landen te wijzen. Het is daarbij niet de bedoeling dat u daar heel diep op in gaat. Enkel het noemen van koning, president e.d. kan volstaan. Daarna kunt u overgaan op het leiding geven van het volk Israël.

Na de inleiding is het verhaal als volgt te verdelen:

- a. De opdracht van God om de volkeren van Kanaân te verdrijven (spreek liever niet van uitroeien en uitmoorden, maar hou het verhaal sober en schoon).
- b. Het volk Israël dat zich niet aan Gods opdracht houdt, maar zelfs verbonden met heidense volkeren sluit. Laat uitkomen dat God de opdracht gegeven heeft opdat het

volk Israël niet zou samenleven met heidense volken en op die manier heidense gebruiken zou overnemen

c. De moeilijkheden waarin het volk geraakte (2:13-15. Maar nu blijkt dat de Here God hen niet in de steek wil laten. Hij stuurt rechters (richteren).

d. De op- en neergang in het geloofsleven van de Israëlieten. Verklaar hierbij ook de titel van de les of behandel dat tijdens de bespreking. Misschien is het verstandig om dit nu toch al enigszins te noemen.

e. Beëindig uw verhaal nogmaals met de verzekering dat God ons niet in de steek laat, ondanks het feit dat we lang niet alles goed doen. Hij blijft Zich met ons bezighouden en is dus niet in tegenstelling tot ons zo veranderlijk als het weer!

3. Laat vooral Gods wil om te helpen naar voren komen. Hij neemt het initiatief en dat ondanks de fouten die wij maken.

4. Houd uw Bijbel opengeslagen voor u. De junioren mogen niet het idee krijgen dat u het verzint of toevallig ergens gelezen hebt.

5. U kunt eventueel Rechters 5 (het lied van Debora) met de junioren lezen. Gebruik in dat geval de Groot Nieuws Bijbel.

5

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Vertel in het kort dat de junioren vandaag kennis maken met een vorm van leiderschap die wij in het westen niet meer kennen.

2. Activiteit

Gebruik bijlage 1A om te beginnen. In hun werkboek hebben de junioren de opdracht gekregen om de namen van de twaalf stammen van Israël te vinden en op te schrijven. Laat ze nu een pijl trekken van de namen van de stam naar het juiste gebied op de kaart.

3. Verhaal

- De stammen verdelen het land. Ze zullen de bewoners verdrijven. De stam Juda, neemt het initiatief en vraagt de stam van Simeon om hulp. Ook de andere stammen raken betrokken. Niet alle volkeren worden verdreven. Israël sluit zelfs verdragen met enkele! Laat wel uitkomen het niet de bedoeling was dat ze samen zouden leven met heidense volken. Het gaat dus goed.

- God laat het volk niet in de steek. Hij zendt een (hemelse) boodschapper om hen te waarschuwen. Het volk ziet haar zonden in en wil zich bekeren. Ze laten dat zien door weer naar God te luisteren en te offeren (Bokim). Ondanks deze ommekeer blijven de gevolgen niet uit. Bekerings wil niet zeggen dat de gevolgen van een eerder begane overtreding zomaar verdwijnen.

- De titel van studie 1 heeft te maken met het gedrag van Israël. Na de zonde volgt bekeerings, maar daarna gaat het toch weer de verkeerde kant op. Telkens blijkt de

invloed van de omringende volken zich te laten gelden. Toch komt God met een nieuwe oplossing! Hij stelt rechters aan. Zij moeten het volk door de moeilijke tijden heen helpen.

- Ondanks de rechters blijft het vriezen en dooien. Als er een sterke richter is houdt het volk zich aan Gods geboden, maar zo gauw hij van het toneel verdwijnt gaat het weer de verkeerde kant op. Het volk is vaak ontrouw. God blijft wel trouw aan zijn volk.
- Welk patroon wordt nu zichtbaar in het boek Rechters? Laat de junioren aan de hand van de Bijbel en het werkboek vertellen hoe dat patroon is opgebouwd.

6

4. Verwerkingsactiviteit

Leg de junioren het volgende voor:

Als je ziet hoe God omgaat met het volk op wie lijkt hij dan het meest?

Een leraar

Een predikant

Een vader

Een moeder

Een goede buurman

Een minister president

Vraag naar de redenen van de keuze die de junior maakt.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

In Rechters hoofdstuk 3 worden de drie eerste rechters van Israël voorgesteld: Otniël, Ehud en Samgar. Hun heldendaden zijn belangrijk. Het verhaal van Ehud is spectaculair en past niet geheel in onze opvatting van godsdienst en eerlijkheid.

Probeer niet te oordelen vanuit de zedelijke normen van de twintigste eeuw.

Hoofdstuk 4 en 5 vertellen de lezer van twee opmerkelijke vrouwen in Israël: Debora en Jaël, de Kenitische. Eerst wordt hun geschiedenis in verhaalvorm verteld (hoofdstuk 4) en daarna in de vorm van een gedicht (hoofdstuk 5).

De strijd die wordt beschreven is (ook) een religieuze strijd. De strijd tussen Israël en Kanaän is ook een strijd tussen godsdiensten. Met nadruk wordt Jabin, de koning van Kanaän genoemd. Het stadje Haroset heet in het verhaal *Haroset-Hagg'ojim*, dat wil zeggen 'Haroset' van de 'heidenen'. Geen twijfel dus: het gaat om het volk van God tegen de heidenen. Omdat Israël zich van God afkeerde, kwam het in de macht van de Kanaëniëten. Israël werd op dat moment door een vrouw geleid, die zowel profeet als richter was. Via haar werd Israël verlost. Het leger werd geleid door Barak die er op stond dat Debora mee ging in de strijd. Debora gaat akkoord maar zegt erbij dat de eer van de overwinning dan op naam van een vrouw komt te staan. In eerste instantie denk je als lezer dat ze zichzelf bedoeld, maar het einde van het verhaal duikt plotseling een tweede vrouw op, Jaël. Toch, wie nauwkeurig leest, merkt op dat wordt benadrukt dat God de echte overwinnaar is:

5:6 'Dit is het bevel van de Heer, de God van Israël'.

5:7 'Ik zal hem in uw macht geven'.

5:9 'De Heer zal Sisera uitleveren aan een vrouw'.

5:14 'De Heer zal vandaag Sisera in uw macht geven'

5:14 'Hijzelf gaat voor u uit in de strijd'.

5:15 'God bracht Sisera met al zijn wagens en zijn hele leger zo in paniek dat ze voor

Barak op de vlucht sloegen’.

5:23 ‘Op die dag dwong God Jabin, de koning van Kanaän, Israël als zijn meerdere te erkennen’.)

Ondanks de overmacht van 900 ijzeren wagens (de tanks van het oude Midden Oosten) kreeg Barak met 10.000 (waarschijnlijk slecht bewapende en getrainde

7

mannen) met Gods hulp de overhand. De rol van Jaël was ondergeschikt, omdat de overwinning al was behaald. Het maakte de vernedering wel des te groter.

In de boeken Rechters, Ruth, Samuël en Koningen komt de lezer vaak de buurvolken van Israël tegen. De meest voorkomende verdienen daarom enige aandacht.

1. Moabieten

Moab werd begrensd in het westen door de Dode Zee, in het zuiden door de beek Zered, in het oosten door de woestijn en in het noorden ligt de grens tussen de Arnon en de noordelijke punt van de Dode Zee.

De hoofdstad heette Kir-Chareset. Moab kende een redelijk hoge cultuur. De nationale god, een typische oorlogsgod, was Kamos, ook Bal-Peor genoemd. Uiteraard was er ook plaats voor de vrouwelijke godin Astarte. De Moabitische taal verschilt niet veel van het bijbelse Hebreeuws. Er is een zeer belangrijke inscriptie gevonden met een tekst van Koning Mesa, die met koning Joram van Israël (zoon van Achab) oorlog heeft gevoerd. Mesa behaalde daarbij de overwinning door onder andere op het kritiekste moment zijn eigen zoon op de muren van de belegerde stad aan zijn god Kamos te offeren. Zo kon hij zich opnieuw onafhankelijk opstellen ten overstaan van Israël, waaraan Moab sinds Omri (vader van Achab) schatting moest betalen.

Verdere oorlogen met het volk Israël waren er als Israël het land Palestina in bezit nam. Koning Balak probeerde de profeet Bileam in te schakelen om Israël te verslaan. Koning David maakte Moab schatplichtig. In feite waren de Moabieten een aan Israël verwant, omdat zij nakomelingen zijn van Lot. De Israëlieten mochten zich echter niet met hen verzwageren.

2. Ammonieten

Ammon lag ten oosten van Israël aan de overkant van de Jordaan en ten noorden van Moab. Ook dit volk was een aan Israël verwant volk, want het stamt ook van Lot af. Al in de tijd van de Richteren hadden de Ammonieten een koninkrijk. De hoofdstad was Rabba en dat is nog steeds hoofdstad, maar dan van de huidige staat Jordanië. Toen een deel van de stam van Efraïm zich vestigde ten oosten van de Jordaan in de buurt van Gilead, kreeg Israël voortdurend met de Ammonieten te maken. Jefta voerde er oorlog mee en Saul bezorgde het een smadelijke nederlaag, toen hij de inwoners van de stad Jabes te hulp schoot. David slaagde erin de Ammonieten te onderwerpen en hij werd er zelfs koning over. Koning Salomo heerste eveneens over Ammon en schonk de nationale volksgod Milkom (of Moloch) een altaar op een hoogte. Na de scheuring van het rijk van Salomo herwon Ammon zijn zelfstandigheid voor geruime tijd.

3. Edomieten

Edoms gebied begon ten zuiden van het land Moab. Haar grenzen hebben nogal eens gewisseld, maar meestal strekte haar gebied zich uit van de grens van Moab in het noorden tot aan de Rode Zee in het zuiden.

8

Edom was belangrijk vanwege zijn strategische ligging en zijn bezit van koperertsminen. Twee belangrijke havens, Elat en Esjon-Geber verstevigden de handelspositie van Edom. Verschillende wegen leidden van daaruit naar het noorden. Edom was daarom na een redelijk lange periode van zelfstandigheid (voor David) dikwijls in handen van Israël. Daarbij zijn verschillende bloedige oorlogen uitgevochten. De Negebwoestijn met de daar wonende nomadenstammen was meer dan eens betwist gebied tussen Israël en Edom. Haar hoofdstad was Sela. Op godsdienstig vlak hadden ook de Edomieten hun eigen god: Kos, waarvan nauwelijks iets bekend is. Er mag van worden uitgegaan dat deze godheid dezelfde karaktertrekken had als de goden van de Ammonieten en Moabieten. Edom kan echt een broedervolk worden genoemd. Het gaat om de afstammelingen van Esau, de broer van Israël (Jakob). Uit Deuteronomium 23:7 kan men afleiden, dat Edomieten bij het heiligdom te Berseba door de zuidelijke stammen van Israël tot het heiligdom werden toegelaten.

4. Kananieten

Deze naam is de aanduiding van de bevolkingsgroep die al woonde in Palestina voor de inbezitname van het land door de Israëlieten. Zij leefden naast een hele serie van andere volken (zie Deuteronomium 7:1). Zij werden niet door de Israëlieten verdreven en bewoonden daarom gedurende eeuwen de vlakten van Palestina, terwijl de Israëlieten vaak de minder vruchtbare en onherbergzame gedeelten van het land dienden te bezetten. Zij hadden dan ook gedurende al die tijd een kolossale invloed op het geestelijke en zedelijke leven van Gods volk. Steeds weer liet de laatste zich er toe verleiden gedeeltelijk of geheel de levensstijl van de Kanaänieten over te nemen. Hun hoofdgod heette El. Hij was de oppergod van een meergoden patheon. Later werd El meer en meer verdrongen door de jongere en krachtigere Baäl, de vruchtbaarheidsgod.

5. Feniciërs

Zij woonden in de kustvlakte ten noorden van het Karmelgebergte en beschikten over zeer belangrijke en machtige havensteden, zoals Tyrus en Sidon.. Het was een volk van zeevaarders en kooplui. Fenicië kende een zeer hoge cultuur en er waren tijdens het Davidische-Salomische rijk zeer veel uitwisselingen op economisch, maar ook op cultureel gebied. Van grote invloed was de godsdienst van de Feniciërs in Israël, toen koning Achab van Israël in het huwelijk trad met de Tyrische prinses Izebel. Zij btacht haar hofhouding, priesters en goden met zich mee en ijverde sterk voor de aanname van haar goden door de Israëlitische bevolking. Zij had daarbij veel succes. De hoofdgod van deze Feniciërs was Baäl, de vruchtbaarheidsgod, bijgestaan door de belangrijke godin Astarte. De hoofdstad van Fenicië was de havenstad Tyrus.

6. Filistijnen

Zij vormden het enige niet-Semitische volk in dit rijtje. Oorspronkelijk woonden zij waarschijnlijk op het eiland Kreta, maar het kan ook Klein-Azië (=het huidige Turkije) zijn geweest. Zij ondernamen als het ware een volksverhuizing en kwamen terecht

9

op de kustviakten van Palestina. Zij verwoestten daarbij waarschijnlijk een aantal oud-Kanaänitische steden. Na verloop van tijd echter namen zij steeds meer zeden en gewoonten van de Kanaänieten over. Zij kenden het gebruik van ijzer, waarvan zij het monopolie zorgvuldig bewaarden. Dit verleende hun aanzienlijke militaire macht. Op politiek vlak

vormden zij een verbond van de vorsten van hun belangrijkste steden. Deze bond gaf men de naam Pentapolis, vanwege het getal van vijf steden, waardoor hij werd gevormd: Gaza, Gat, Ekron, Asdod en Askelon. Zij werden door de Israëlieten echt als vreemdelingen ervaren, omdat zij onbesneden waren en zich anders kleedden en wapenden. Dikwijls probeerden de Filistijnen van de kustvlakte het binnenland te veroveren. De grootste botsingen vonden plaats in de tijd van de Richters en vooral tijdens het bewind van koning Saul. David overwon hen en lijfde hun gebied in. De bedreiging van de Filistijnen was daarna niet meer zo sterk. Alleen ten tijde van Rehabeam, de zoon van Salomo, vormden zij nog steeds een gevaar. Het grootste deel van de tijd echter beven zij afhankelijk van Juda tot de Assyriërs en later de 1 Babyloniërs zich ermee bemoeiden.

Hun hoofdgod was Dagon, een vruchtbaarheidsgod, waar het één en ander over wordt verteld in het boek Samuël.

7. Arameeërs

In de tijd van de aartsvaders woonden de Arameeërs in Aram-Naharaim, het gebied tussen twee noordelijke zijrivieren van de Eufraat. In dat gebied lag Haran. Het is mogelijk dat zij aanvankelijk in het zuid-oosten van Mesopotamië woonden en later naar het noord-westen in de richting van Haran trokken, net zoals Abraham deed. In de 12e eeuw trokken zij meer naar het zuid-westen, naar het huidige Syrië.

Damascus werd hun hoofdstad. Het Arameese rijk stond meestal op voet van oorlog met de Israëlieten. Vooral in de tijd van Achab zijn er verschillende oorlogen tussen Israël en Aram gevoerd. De Arameeërs aanbidden de god Hadad of Rimmon, een storm- en dondergod.

10

2 Een sterke vrouw, een sterke man

Vorbereiding

Leerdoel!

God wil met ons zijn. Hij heeft het beste met ons voor. We hoeven alleen maar naar Hem te luisteren. De keus is aan ons.

Materiaal

Liedjes: Het lied van Gideon : uit Alle wordt nieuw, deel 2.

Ik zal u loven : L.P. Komt prijs de Heer

Groot vel papier en viltstift

Adviezen

Vertel zo boeiend mogelijk. Dit bijbelgedeelte is uitstekend geschikt om een spannend verhaal van te maken. Pas wel op voor te grote overdrijvingen. Het verhaal kan als volgt worden opgebouwd:

- a. Afvalligheid van het volk na richter Deborah.
- b. De roeping van Gideon door middel van een engel.

- c. De proef van het vlies.
- d. Het leger van 300 man en de droom van een Midjaniet.
- e. De stijd en afloop.

Praktische wenken:

1. Misschien bent u in het bezit van een landkaart van Palestina. Gebruik deze ter verheldering.
2. Bereid de vertelling van het verhaal voor door middel van kinderbijbels. BiWeb (Bijbel in Woord en Beeld), deel 3, blz. 115-123. U kunt ook de platen hiervan laten zien.
3. Probeer zoveel mogelijk dingen te laten zien (visueel onderwijs). Platen, landkaarten, viltset. Het wekt allemaal mee om het verhaal in te prenten.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

13

Lesbehandeling

1. Introductie

Vertel dat vandaag het verhaal wordt verteld van één van de grootste rechters van Israël. Zijn naam betekent: *omhaker van bomen*. In Rechters 6:25-26 ontdek je waarom hij zo heet. Daarom krijgt hij ook een bijnaam: *Jerubbaël = Baël strijdt met hem 6:35*)

2. Activiteit

Citeer het volgende:

Ik loop met één been op de stoep

En één been in de goot

En als ik dat niet doe

Dan ben ik morgen dood

Bijgeloof natuurlijk. Maar wie van de groep heeft ook zo'n gewoonte?

Maak je weleens gebruik van tekens? Als ik dan

In het geval van Gideon geeft God zelfs een teken!

3. Verhaal

Gideon voorziet problemen. Het kan zijn dat hij niet geheel overtuigd was dat zijn bezoeker een hemelse boodschapper was. In ieder geval vraagt hij om een teken en krijgt dat ook. U kunt Gideon hier niet om veroordelen (ook later niet als hij God tot tweemaal toe om een teken vraagt). Het geloof van Gideon moest opgebouwd worden voor zijn toekomstige taak. Houd een kringgesprek over de "eigen" mogelijkheden van de junioren. Welke nog verborgen talenten hebben zij wel niet? "Ga heen in deze uw kracht" werd er tegen Gideon gezegd. Hij diende niet werkeloos af te wachten tot de Here God eindelijk iets zou ondernemen. Pas dit gegeven toe op het dagelijks leven van de junioren.

- Tekens zeggen niet zoveel! Nadat Gideon ze gekregen heeft blijft hij toch twijfelen.
- Het leger van Israël wordt door God te groot geacht. Laat goed uitkomen dat de uitdunning van het leger tot 300 man niet zo maar een gril van God is, maar een weldoordacht plan, zoals uit Richteren 7:2 blijkt. Het moet een overwinning van God zijn en niet van het volk!
- Ook de droom van de Midjaniet kan gezien worden als een teken van God aan Gideon. Het is opnieuw een geruststelling dat God met hem zal zijn. De strijd loopt dan ook voorspoedig

af.

- Het volk Israël is onder de indruk van de overwinning. Ze geven Gideon de eer van de overwinning (was dit niet precies de reden waarom God het leger terugbracht naar 300 man?). Maar Gideon geeft duidelijk aan wie de eer werkelijk toekomt!
- Laat duidelijk uitkomen dat God mensen wil gebruiken om zijn doelen te bereiken en mensen bij de uitvoering ervan steunt. Probeer in een gesprek duidelijk te maken dat het nog steeds zo werkt. De kerk bijvoorbeeld is een

14

groep mensen die, als het goed is, Gods idealen uitvoeren. Hij zal daarbij helpen. Hetzelfde valt te zeggen over ieder (Jong) mens persoonlijk.

4. Verwerkingsactiviteit

Gebruik een groot stuk papier.

Vraag de groep om “de idealen van God” op te noemen. In eenvoudiger taal: wat zou God graag met de wereld en met ons willen bereiken?

Schrijf de antwoorden op het grote vel papier. Kan de groep ze op volgorde van belangrijkheid sorteren? Maak de reeks zichtbaar door er de juiste getallen voor te plaatsen.

Vraag tenslotte: aan welk ideaal van God zou je het liefst willen meewerken?

Sluit af met een aanmoediging. “Als je dat graag wil, kun je er misschien nu al in het klein mee beginnen. Wie weet welke talenten en mogelijkheden je ontdekt.”

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Na de overwinning op de Kanaänieten door Barak en Debora, had Israël een periode van 40 jaar rust. Daarna ging het mis. Israël verzwakte en kwam binnen de invloedssfeer van de Midjanieten en een aantal andere volken waaronder Amalek. In 6:2-6 wordt beschreven wat er gebeurde. Herhaaldelijke strooptochten die naar alle waarschijnlijkheid gepaard gingen met het nodige geweld, verarmden Israël meer en meer en de ellende werd steeds groter. God werd om hulp gevraagd. Gideon krijgt de opdracht het volk te verlossen: ‘Ga heen in deze kracht en verlos Israël uit de macht van Midjan, Ik zend u immers’.

Hoewel Gideon bereid was om te gaan, wilde hij volledige zekerheid. Hij legde een offer op een altaar en vuur uit de hemel verteerde het. Zo wist hij dat hij met God had te maken. Zijn eerste opdracht was een aanval op de Baal-godsdienst. In Kanan werd Baäl (letterlijk: meester, heer, eigenaar) aanbeden samen met de godin Astarte. Beiden symboliseerden de vruchtbaarheid. Zij zorgden voor de vruchtbaarheid van het land. De aanbidding ging met veel onzedelijkheid op het seksuele vlak gepaard. In de tempels van Baäl en Astarte waren priesters en priesteressen die (seksueel) ten dienste stonden van de bevolking en die door geslachtsgemeenschap met de geestelijkheid de seksuele omgang tussen Baäl en Astarte uitbeeldden. De symbolen voor Baäl (een gewijde paal) en Astarte (een steen met inkeping) verwezen naar de geslachtsorganen. Gideon onderneemt dus in de eerste plaats een aanval tegen Israëls afvalligheid. Hij moet zijn volk ervan overtuigen dat Baäl maar een afgod is. Daarna krijgt hij de taak de heidense onderdrukkers verjagen. Ook daarvoor wil hij volledige zekerheid en vraagt hij om een dubbel teken. Het is duidelijk dat het God is die aan de kant van Gideon en zijn mannen strijdt. Toch is Gideon geen willoos instrument. Zijn wilskracht, moed en creativiteit spelen een niet te onderschatten rol. Daarom klinkt het op het slagveld, Voor de Here en voor Gideon!’ (7:18) ‘Het zwaard van de Here en

van Gideon!’ (7:20)

15

Uiteindelijk maakt de schrijver wel duidelijk dat de eer toekomt aan God.

8:17 ‘door de driehonderd mannen... zal Ik u verlossen. Ik zal Midjan in uw macht geven’.

8:9 ‘want Ik heb die in uw macht gegeven’.

8:14 ‘God heeft Midjan en de gehele legerplaats in zijn macht gegeven.’

8:15 ‘Staats op, want de Here heeft de legerplaats van Midjan in uw macht gegeven’.

Dat hoort ook zo, volgens Gideon zelf! Toen de mannen van Israël hem vroegen hun koning te worden, omdat hij hen uit de macht der Midjanieten had verlost, was zijn reactie zeer beslist: ‘Ik zal over u niet heersen (koning zijn) en ook mijn zoon zal niet over u heersen (= koning zijn)’ (8:23).

Gideon verdient tot op dit punt alle bewondering. Daarna maakt hij een fout. Mogelijk is zijn bedoeling goed, maar het druist in tegen Gods wetten. Door een efod te maken met de buitgemaakte ringen wil h de eer aan God geven en misschien een godsdienstig centrum stichten. De bijbelgeleerden tasten ietwat in het duister over wat er hier met het woord efod wordt bedoeld. Is het een priesterkleed, of een linnen lijfrok of een voorwerp dat voor orakels diende? Waarschijnlijk gaat het hier om het laatste en zouden de orthodoxen in Israël waaronder ook de bijbelschrijver dit hebben opgevat als een overtreding van het tweede gebod. Duidelijk is het in ieder geval niet. Gideon doet er verkeerd aan, maar de bijbelschrijver staat er niet te lang bij stil (8:27). Hij onderstreept vooral het goede dat Gideon heeft gedaan (8:35)

16

De juiste keuze

Vorbereiding

Leerdoel

Begrijpen dat je rekening moet houden met God als je een beslissing neemt.

Materiaal

Maak op een bord (groot vel papier) twee kolommen: één voor Abimelek en één voor Jefta. Tijdens het gesprek schrijft u in elke kolom de karakteristieken van de persoon. Schrijf onderaan de kolommen in een andere kleur MET GOD en daarnaast ZONDER GOD. Tussen de twee kolommen kunt u schrijven: BEKERING VAN HET VOLK.

Verzamel een aantal foto’s en illustraties die “het goede” illustreren. Maak een zelfde verzameling voor “het kwaad”. Zorg er voor dat u voor elke categorie niet minder dan zes foto’s/illustraties heeft.

Adviezen

1. dit bijbelgedeelte wordt gemakkelijk verkeerd verteld. Ten allen tijde moet u voorkomen dat Abimelek als de slechte en Jefta als de goede mens wordt voorgesteld. Junioren houden wel van zwart-wit vertellingen, maar dat mag u hier beslist niet toepassen. Waar het in dit bijbelgedeelte om gaat is de mogelijkheid van de mens om te kiezen. Hij kan het goede, maar ook het verkeerde kiezen. Elke keus heeft echter zijn gevolgen. Dat gold voor Abimelek zowel als voor Jefta. Laat dat vooral goed uitkomen.

2. het bijbelgedeelte van vandaag is als volgt te verdelen:

a. Abimelek wordt koning te Sichem en doodt zijn broers.

b. Gods ingrijpen en Abimeleks dood.

c. Jefta tot richter aangesteld.

d. overwinningen op de Ammonieten.

3. het is niet de bedoeling dat u de verschillende oorlogen en de moord op de zonen van Gideon al te beeldend vertelt. Probeer dit sober te houden door niet in te gaan op allerlei emotionele taferelen. We leven in een andere historische en culturele context dan de mensen van die tijd. De junioren kunnen dat nog maar moeilijk begrijpen.

4. Hoewel het volk steeds terugvalt in haar slechte gewoonten, wil dat natuurlijk niet zeggen dat alle Israëlieten zo handelden. Hoed u dus voor generalisaties. Er waren beslist wel mensen die Gods wil deden en zo 'recht' mogelijk probeerden te leven (Anders konden er nooit rechters aangesteld worden).

5. ook dit verhaal kunt u het beste vertellen met opengeslagen Bijbel. Beslist doen!

17

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

U heeft het bord (of grote vel papier) met de twee kolommen zo opgesteld dat iedereen het goed kan zien. Leg uit dat er gaandeweg het gesprek het nodige in geschreven zal worden.

Leg uit dat Abimelek betekent: *mijn vader is koning*

En dat Jefta betekent: *God opent*

2. Activiteit

Leg de (minimaal twaalf) foto's/illustraties die u heeft verzameld (goed en kwaad) door elkaar op tafel. Vraag aan de junioren om twee verzamelingen te maken. Goed bij goed en kwaad bij kwaad.

Wanneer ze klaar zijn legt u uit dat de verhalen van Abimelek en Jefta te maken hebben met kiezen voor het goede of het kwade.

3. Verhaal

• *Abimelek wordt koning*

De vraag is, wie zal er leider zijn na Gideon? Een terechte vraag, want hij heeft wel 70 zonen!

Van die zeventig is het Abimelek die zich met geweld naar voren drukt door zijn broers uit te schakelen. Alleen Jotam verstopt zich en ontsnapt aan de dood.

Abimelek wil overheersen (11:2,5) U heeft op een bord of een groot vel papier reeds twee kolommen uitgetekend. Schrijf in de kolom van Abimelek (zie onder de rubriek *materiaal*)

i. aanvaardt het geld van Baâl (11:4)

ii. doodt zijn broers (11:5)

Ni. is een angstwekkende oorlogvoerder

iv. raadpleegt God niet.

Abimelek blijft geen koning. God grijpt opnieuw in want Abimelek handelt zonder te weten wat de wil is van zijn echte Leider. Volgens 9:24 doet God dit om de misdaden gepleegd tegen het huis van Jerubaël-Gideon (Rechters 8:35 in de NBG vertaling) tot vergelding te laten komen. Het volk dat hem eerst tot koning had uitgeroepen, keert zich nu tegen hem. Het volk van Sichem overleeft de strijd niet. Abimelek ook niet. Duidelijk blijkt hier dat de gevolgen

18

van de keus van Abimelek, toch nog te voorschijn komen. Het kan even duren (in dit geval 3 jaar) maar ze verschijnen onherroepelijk!!

Zonder te moraliseren, kunt u hierbU duidelijk aangeven dat slechte daden (die van Abimelek) geen zegen brengen. Laat de junioren voorbeelden uit het dagelijks leven geven. Ga er zo nodig op in en wissel met hen hierover van gedachten.

Israël vergeet de Heer

Na de dood van Abimelek bleek het volk niet veel te hebben geleerd van de moeilijkheden. Ze 'deden wat in strijd was met de wil van de Heer' en vereerden 'de Bals en de Astartes, de goden van Aram, de goden van Sidon, de goden van Moab, en van de Filistijnen' (10:6). Leg uit wat dat betekent, maar vermijd daarbij generalisatie, alsof iedereen slecht was.

Nog steeds onderging Israël de invloed van de heidense volken. God laat de Filistijnen en de zonen van Ammon toe om Israël gedurende 18 jaar te onderdrukken, totdat de kinderen van Israël opnieuw tot God roepen (10:10). God herinnert hen aan zijn macht en zijn trouw. Hij roept daarbij de uittocht uit Egypte in herinnering. Hij heeft hen nooit verlaten. Het zijn zij die hem ontrouw zijn geweest. Deze keer wil hij ze niet meer bevrijden (10:13). 'Schreeuw het maar uit tot de goden van jullie keus...!'

Deze tijd van benauwdheid lokt een werkelijke bekering uit bij de Israëlieten. Ze besluiten zelfs de valse goden te verwijderen! God 'kan de ellende niet meer aanzien' (10:16) en hij wil een nieuwe leider vinden. Opnieuw wil God dus ingrijpen en zijn geduld blijkt eens te meer onmetelijk groot!

• *Jefta wordt tot rechter benoemd*

De zonen van Ammon maken oorlog met Israël. Het volk vraagt Jefta hun leider te zijn om hen voor te gaan in de strijd (11:6-8).

Wat antwoordt Jefta? (11:9)

In dit gedeelte kunt u op de kern van de les ingaan door de tegenstelling tussen Abimelek en Jefta goed uit te werken: Abimelek deed zijn zaken zonder God te raadplegen of om hulp te roepen. Jefta blijkt het tegendeel te doen. Hij doet zelfs een gelofte (die later helaas nogal ongelukkig uitpakt)

• *overwinningen op de Ammonieten.*

In tegenstelling tot Abimelek wil Jefta wel vechten voor Israël als God de leider is. Hij rekt op God. Het is aan God te besluiten of Ammon of Israël de sterkste is. 'Gedreven door de geest van de Heer riep Jefta' (11:29) en Jefta vertrekt ten oorlog tegen de zonen van Ammon. God maakt hem overwinnaar. Gedurende 6 jaar zal Jefta rechter in Israël zijn en God zal met hem zijn (12:7). Jefta is een dapper oorlogvoerder (12:1). Schrijf in zijn kolom:

i. is verjaagd door zijn familie (12:2)

ii. is geroepen door de oudsten om Israël te bevrijden (12:5,6)

iii. aanvaardt als God de leider is (12:9)

iv. laat de overwinning aan God (leertekst).

19

Laat blijken dat de juiste keuze maken zeer belangrijk is, maar doe dit zonder Abimelek inktzwart te maken.

4. Verwerkingsactiviteit

Kijk nogmaals naar de kolommen op het bord. Leg het volgende aan de junioren voor. Stel dat je ouders bij jouw geboorte hadden moeten kiezen tussen de namen Abimelek en Jefta, naar wie zou jij dan het liefst vernoemd zijn? Kun je uitleggen waarom?

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

In het boek Richteren worden de belevenissen van het volk van Israël beschreven van de tijd na Jozua. Men kan zeggen dat het volk dan op geestelijk vlak nog in de kinderschoenen staat en met vallen en opstaan leert met zijn omgeving en met zijn God om te gaan. Veelal is de invloed van de bewoners van het land en de buurvölkeren zo groot, dat de Israëlieten God de rug toekeren. In die perioden nemen zij de heidense godsdiensten over en laten zich niet in met de door God aan Mozes gegeven richtlijnen. De gevolgen blijven dan niet uit. Na verloop van tijd gaat het slecht met het volk. Op allerlei gebied merken zij dat het hun tegen zit. Mozes heeft hen daarvoor gewaarschuwd (Leviticus 26 en Deuteronomium 28): de vloek komt over hen. Als het dan een hele poos slecht gaat en zij zich realiseren, dat het fout zit, herinneren zij zich, dat de God van Mozes er ook nog is. Dan gaan zij jammeren en smeken of hij iets aan de situatie kan doen. God regeert daarop door een man uit het volk te kiezen, die dan als leider van het volk optreedt om samen met de Israëlieten orde op zaken te stellen door de niet-Israëlietische overheersers te overwinnen en hen de laan uit te sturen. Deze leider wordt dan als richter aangesteld en zolang hij de leiding in handen heeft, gaat het goed met het volk. Na zijn dood dreigt hetzelfde te gebeuren met het volk als voorheen.

Eén van die rechters is Gideon, een sterke persoonlijkheid, die een geweldige indruk op het volk maakt. Er komen in zijn tijd stemmen op, die hem tot koning willen kronen. Gideon wil daarvan absoluut niets weten:

8:23 'Nee, niet ik of mijn zoon, maar de Here zal over u regeren'.

Voor hem is en blijft God koning over het volk. Na zijn dood schijnt het land onder de leiding van zijn zeventig zonen te hebben gestaan. Een andere zoon (van zijn bijvrouw), Abimelek, grijpt dan naar de macht en krijgt een deel van de bevolking op zijn hand. Met het aan hem toevertrouwde geld kan hij een klein huurleger op de been brengen om de zeventig zonen van Gideon te vermoorden. Slechts één zoon van Gideon overleeft de slachtpartij, de jongste zoon Jotam. Abimelek wordt tot koning uitgeroepen door de burgers van Sichem en van Bet-Millo (Richteren 9:6). Als Jotam daarvan hoort, brengt hij de moed op zich tot het volk te richten en staande op de berg Gerizim houdt hij een toespraak (9:7).

Deze toespraak bestaat grotendeels uit een fabel, waarin bomen hebben besloten zich een koning te kiezen. Zij verzoeken achtereenvolgens de olijfboom, de vijgenboom en de wijnstok koning over hen te worden. De één na de ander weigert het aanbod. Dan richten zij zich tot de doornstruik, die er maar al te graag op ingaat en hij belooft hun luchtkastelen. Daarop komen de woorden 'kom dan hier: in mijn

20

schaduw is het goed schuilen!' (9:15). Het is duidelijk cynisch bedoeld, want een doornstruik beschikt over zo goed als geen schaduw! Indien zij echter op hun

gedachten terug komen, dan belooft de doornstruik hun vernietiging: ‘maar zo niet, dan zal vuur uit mijn doornige takken zelfs de ceder van de Libanon vernietigen!’

(9:15). Een goede verstaander heeft maar een half woord nodig. De ceders van de Libanon stellen de burgers van Israël voor, die op zoek zijn naar een koning.

Verschillende grote figuren, (zoals Gideon) worden gesymboliseerd door de olijfboom, de vijgenboom en de wijnstok en weigeren koning te worden, omdat zij van mening zijn, dat God koning over het volk dient te zijn.

Abimelek, de doornstruik, neemt het aanbod aan, maar, zo stelt Jotam, deze zal de machtige bomen van Israël ten gronde richten. Van Abimelek (de doornstruik) valt niets goeds te verwachten. Integendeel. De les in het verhaal is duidelijk. De olijfboom, de vijgenboom en de wijnstok worden zeer gewaardeerd. Op hun vruchten wordt veel prijs gesteld. Zij vormen niet alleen een bron van vitaminen en mineralen, maar verschaffen de mensen ook een zeer goede smaak en plezier. Het is zeer begrijpelijk, dat Jotam juist deze bomen heeft genomen om zijn politieke rede te illustreren. Jong en oud, ontwikkelden en niet-geschoolden kunnen dat zonder moeite begrijpen. De waarde van deze bomen spreekt tot ieders verbeelding. Dat Abimelek de bewoners van Sichem te gronde richt blijkt uit de gegevens die worden gegeven in 9:22-57. Zij hebben zwaarte lijden onder wat hij hen aandoet en zoals Jotam voorzegt, zo gebeurt het. De doornstruik (Abimelek) verbrandt de grotere bomen van waarde (49) door een deel van de bevolking van Sichem en een ander deel in hun tempel te verbranden. Uiteindelijk brengen zijn eigen gewelddadige daden hem in het graf en heeft Israël opnieuw rust. Over de twee volgende rechters wordt door het boek Rechters weinig verteld. Alle aandacht gaat uit naar Jefta uit Gilead (10:6-11:11). Hij bevrijdt het volk van de macht van de Ammonieten. Dit gebeurde echter eerst nadat het volk zich heeft bekeerd van afgodendienst en oprecht de God van Israël begint te dienen. (10:15,16). De lezer lette er op dat God in zijn boodschappen steeds teruggrijpt op zijn grote bevrijdingsdaad in Egypte. Dat staat model voor elke bevrijding. Israël toont zich keer op keer ondankbaar door God de rug toe te keren. Zie ook de gevoelige manier waarop Gods houding wordt getekend in 10:16.

Jefta, die door de bevolking als een verschoppeling wordt behandeld, schijnt zich een reputatie te hebben opgebouwd van een heldhaftig krijger, zodat de vertegenwoordigers van het volk met de staart tussen de benen hem komen smeken hen te helpen. Jefta gaat daar op in. Zijn onderhandelingen met de overheersers hebben geen succes, waarop hij de strijd met hen aanbindt. De ondoordachte gelofte die hij doet voor zijn aanval, voert hij ook werkelijk uit. Hoe 11:20 en 21 precies moeten worden opgevat is voor de bijbelgeleerden verre van duidelijk. Het is niet zeker of hij in letterlijke zin zijn eigen dochter heeft geofferd, hoewel dit buiten Israël, onder andere bij de Moabieten, wel degelijk wordt toegepast.

De lezer merkt dus dat verschillende rechters duidelijk fouten maken en er een verre van onberispelijk geloof op na houden. Toch blijken in vergelijking met de dan heersende moraal en zeden het mensen te zijn, die ver boven het gemiddelde uitsteken, wat betreft hun geloofsrelatie met God. Dat is ook het geval met geloofsmannen als Noach, Abraham, Aâron, en dergelijke. Hoe dan ook, deze

rechters zijn geloofshelden die God hetpen de bevrijding van het volk tot stand te brengen.

22

4 Een bijzondere kracht

Vorbereiding

Leerdoel

Leren begrijpen dat God talenten geeft en soms een extra gave om je voor hem in te zetten.

Mate Haai

Een geografische kaart van Israël

liedjes: Simson . Alles wordt nieuw, deel II

Adviezen

Door de veelheid van stof is het bijbelgedeelte over Simson verdeeld over twee weken. De stof van vandaag is als volgt te verdelen:

- a. de geboorte van Simson (goddelijke voorspelling)
- b. het huwelijk van Simson
- c. het raadsel tijdens het bruiloftsfeest.

Misschien kunt u als inleiding op de vertelling de junioren iets laten vertellen over hun talenten. Wat kunnen zij goed? Hoe kunnen ze die talenten gebruiken voor God?

Gebruik een landkaart.

Gebruik zoveel mogelijk de Bijbel. Houd hem opengeslagen voor u en laat af en toe een junior er iets uit voorlezen. Vooral het gedeelte van de bruiloft en het raadsel leent zich daar goed voor.

Houd een gesprekje over Simsons handelwijze. Waarom gaf hij een raadsel op?

Eigenbelang? Om zich te verrijken? Om de Filistijnse leiders op de proef te stellen?

Waarom doodde hij 30 Filistijnen? Om zijn schuld te betalen? Om de Filistijnen schrik te bezorgen voor de Israëlieten? Hoe gebruikte Simson zijn talent?

Wees steeds trouw aan de Bijbeltekst.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

23

Lesbehandeling

1. Introductie

Bepaal de junioren bij het feit dat ze het boek Rechters steeds beter leren kennen.

2. Activiteit

Spreek over wat de geboorte van een kind in een gezin van vandaag betekent. *Wat*

verandert daardoor in een gezin?

Wat brengt dat met zich mee? Laat de junioren spreken, vooral als er onlangs een geboorte is geweest in een gezin

Pas op: voor sommige kinderen is het niet noodzakelijk een vreugde! U kunt ook een moeder uit de kerk uitnodigen die pas een kleintje heeft laten opdragen in de kerk. Laat haar daarover vertellen. Waarom heeft ze het kindje laten opdragen?

3. Verhaal

- Sla eerst een brug in de geschiedenis zoals het boek Rechters dat beschrijft van Jefta naar Simson. Na de dood van Jefta (en enkele andere rechters, waar we echter hoegenaamd niets over weten), week het volk van Israël weer af van het rechte pad. Ze 'deden opnieuw wat in strijd is met de wil van de Heer'. De gevolgen blijven dan ook niet lang uit. Isra'el wordt overheerst door de Filistijnen (40 jaar).

- Laat op een landkaart zien waar de vijanden vandaan kwamen. In die tijd grijpt God opnieuw in om zijn volk te verlossen.

- In het bijbelgedeelte van vandaag worden de ouders van Simson geïntroduceerd. Wijs hun woonplaats ook op de kaart aan.

- De geboorte van Simson is een bijzondere gebeurtenis. Manoachs vrouw was onvruchtbaar. U kunt de junioren naar aanleiding hiervan vertellen hoe moeilijk dit te accepteren was voor ouders. Kinderen werden gezien als een zegen van God (vergelijk het met de ervaring van Abraham en Sara).

- *Belofte van een geboorte zoals geen ander*

LEES SAMEN Rechters 13:2-7

In Sora in het land van Israël woont een man die Manoach heet.

Hij heeft geen kind, want zijn vrouw kan er geen krijgen. Een familie zonder kind is, in die tijd, een droevige familie. Er verschijnt een boodschapper aan Manoachs vrouw. Hij geeft haar de belofte dat ze een kind zal krijgen. Wat voor bijzondere handelingen moet zijn moeder doen? Waar moet ze voor zorgen? Haar kind mag nooit wijn, of sterke drank drinken, niks onreins eten en nooit zijn haren laten knippen. De engel vertelt haar wat ze moet doen om haar kind goed op te voeden, want hij zal aan God gewijd vanaf voor zijn geboorte.

De lange haren waren een symbool van macht en van uitbundige levendigheid. Zij waren een teken dat deze man zijn lichaam en zijn kracht aan God had

24

gewijd. Zijn haar afscheren was een teken van rouw en van diepe droefheid. Deze opdrachten worden 3 keer herhaald (13:4,7 en 14)

Heel zijn leven zal hij voor God werken en een welbepaalde opdracht vervullen. In Rechters 13:Sb staat: hij zal Israël van de Filistijnen bevrijden. Het volk van God leeft al weer 40 jaar onder de knoet van de Filistijnen. Israël is weer van de goe3de weg afgeweken.

- *Manoach wenst een bevestiging*

LEES SAMEN Rechters '13:8-23

Manoachs vrouw vertelt alles aan haar man. Let hierbij wel op dat geen van beide wist dat het een boodschapper van God was (13:16). op uitdrukkelijk verzoek van Manoach verschijnt die boodschapper nogmaals om de belofte van het kind te geven. Wat een verantwoordelijkheid voor de ouders om een 'aan de Here gewijde' zoon te krijgen! Manoach wil zeker zijn dat het een belofte van God is.

Manoach wil de bezoeker aan tafel uitnodigen, maar hij weigert. Hij raadt zijn gastheer aan

om een offer aan God te brengen. Dat gebeurt dus ook. Net als bij Gideon verteert een hemels vuur het offer en de boodschapper van God 'steeg op in de oplaaierende vlammen van het altaar.

Manoach en zijn vrouw begrijpen dat deze bezoeker een hemelse boodschapper is en misschien wel God zelf. Manoach is bang. Zijn vrouw heeft meer vertrouwen.

• *Een buitengewoon kind...*

LEES SAMEN Rechters 13:24,25 en Rechters 14:5,6

De zoon van Manoach wordt geboren. Hij heet Simson. Hij is sterk. Sterk genoeg om een leeuw te verscheuren. Laat merken dat dit een bijzonder staaltje van kracht is. In feite is het een wonder, 'De geest van de Heer zette hem tot daden aan'. Het is dus God die hem deze kracht geeft.

...maar ongehoorzaam

LEES SAMEN Rechters 14:1-4

Simson wil trouwen. Hij kiest een meisje uit een heidens volk. Of dat nu verstandig is wordt door zijn ouders betwijfeld. Zij vragen of hij geen geschikt meisje uit zijn eigen volk kan vinden. Simson zet door. Uit 14:4 blijkt dat de Here God hier ook bepaalde bedoelingen mee had. Uiteindelijk leidt het conflict tot de bevrijding van Israël. Naar gelang de samenstelling van uw groep (qua leeftijd en rijpheid) kunt u ingaan op de keuze van Simson wat betreft zijn huwelijkspartner.

Terwijl hij naar Timna gaat om zijn aanstaande vrouw te bezoeken, vindt hij het kadaver van de leeuw die hij heeft gedood. In het kadaver vindt hij een bijenzwerm. Simson haalt er zelfs honing uit en deelt die met zijn ouders zonder hen te zeggen waar hij het heeft gevonden.

25

• *Het raadsel en het verraad*

LEES SAMEN Rechters 14:12-17

Simson gaat naar zijn vrouw en organiseert een groot huwelijksfeest van zeven dagen. Zijn schoonvader stelt dertig jonge mannen aan om de bruidegom gezelschap te houden. Simson geeft hen een raadsel op.

Het is sterk en het verslindt altijd, nu biedt het een maaltijd van zoetheid. De jongemannen krijgen zeven dagen om over een antwoord na te denken.

.Wat zullen de gasten winnen als ze het antwoord vinden?

*Een stel onder- en bovenkieren.

.Is dit raadsel gemakkelijk?

*Nee, zij zoeken drie dagen lang, maar vinden niks.

.Waarom geeft Simson dit raadsel op?

*Juist omdat hij denkt dat ze het antwoord niet zullen vinden en hij zo over hen zal heersen.

.Wat doen de Filistijnen?

*Ze vragen het antwoord aan de vrouw van Simson, ze Spelen vals.

Het raadsel blijkt te moeilijk. Om hun gezicht niet te verliezen zoeken ze een manier om het antwoord te vinden. Ze zetten Simsons vrouw onder druk en lossen zo het raadsel toch nog op. Simson wordt hierop door Gods Geest aangegrepen en betaalt de Filistijnen met klederen van hun eigen stamgenoten. God heeft Simson gezegend en hem een buitengewone kracht gegeven om hem te dienen en Israël te bevrijden van de Filistijnen.

Heeft hij die kracht het goed gebruikt? Bespreek met de junioren.

4. Verwerkingsactiviteit

Vraag aan iedere junior om eens goed over zijn groep na te denken en dan in het geheim op te schrijven welke talenten er allemaal in die groep aanwezig zijn. Ze hoeven er geen namen bij te schrijven. Leg het resultaat omgekeerd op tafel. De gespreksleider leest tenslotte de oogst

hardop voor (dit geeft ook de mogelijkheid om vervelende grappen en opmerkingen te filteren. Niets menselijks is junioren vreemd!)

Moedig de groep aan om talenten uit te buiten.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Richteren 13:1 geeft de achtergrond waartegen het leven van Simson moet worden gelezen.

Het ging niet goed in Israël, in het bijzonder niet in het gebied van de stam Dan, waartoe Simson behoorde.

Heel hoofdstuk 13 wordt gewijd aan wat aan de geboorte van Simson vooraf gaat. De schrijver vond het kennelijk belangrijk hierover uit te weiden voordat hij over de geweldige daden begon. Er is de nodige aandacht voor Manoach, de vader van Simson en voor de moeder, die anoniem blijft. Uit wat hij vertelt over deze mensen valt op te maken dat ze diepgelovig waren en die daardoor in vergelijking met de

26

bevolking opvielen. De vrouw was de eerste die de goddelijke invloed ervoer en die ook het meest nuchter reageerde (13:23).

Het moet voor beiden een bijzondere ervaring zijn geweest. Het gezin was kinderloos maar kreeg nu te horen, van een 'Man Gods' ('een engel Gods' 13:6) dat ze een kind zullen krijgen. De hemelse boodschapper niet viel te onderscheiden van een gewoon mens. Men hoeft er dus geen vleugels en andere nietmenselijke trekken bij te denken. Ons beeld van een engel is grotendeels bepaald door het werk van middeleeuwse kunstenaars.

De komst van de engel bracht Manoach van zijn stuk (13:22). De boodschap was helder. De vrouw van Manoach zou, ondanks haar onvruchtbaarheid, zwanger worden en een zoon baren. Zij wordt op deze manier opgenomen in de rij vrouwen aan wie een uitzonderlijke bevruchting ten deel viel. Sara en Rebekka gingen haar voor en na haar zullen Hanna en Elisabeth die eer ten deel vallen.

De vrouw van Manoach moest vanaf het ogenblik dat zij de boodschap hoorde de nazireeërsgevolte toepassen. Deze bestond eruit dat zij geen sterke drank mocht drinken, noch iets onreins mocht eten. Dit betekende dat al voor zijn geboorte Simson werd voorbereid op de nazireeërslevensstijl (Numeri 6:1-21).

Eenmaal geboren, mocht zijn haar niet worden geknipt. Deze dringende verbodsbepalingen, wanneer zij in acht werden genomen, maakten voor derden duidelijk dat de Nazireeër een persoon was die een gelofte had afgelegd tegenover God: hij zou de 'De Here heilig zijn' (Numeri 6:5,8).

Een profeet *sprak* namens God, een Nazireeër viel vooral op door zijn *uiterlijk* en zijn *afwijkende levensstijl*.

Het leven van Simson fascineert en bevreemdt. Hij is en tegendraadse en rokeloze held die nauwelijks rekening houdt met de God die hem tot zijn taak heeft geroepen. Zaak is on Simson niet te meten met onze maat, maar om op te merken dat hij ondanks zijn soms onverantwoorde optreden, een begin maakt met de verlossing van Israël uit de macht van de Filistijnen!

27

28

5 Een zéér bijzondere kracht

Vorbereiding

Leerdoel

De junioren weten dat God luistert naar een berouwvol mens.

Materiaal

- a. Een geografische kaart van Israël.
- b. Plaatje van een molen die rondgedraaid wordt door een ezel of een koe (dat bestaat nog in landen zoals Egypte).
- c. liedjes

Simson Alles wordt nieuw, deel II

Adviezen

1. het verhaal kunt u als volgt indelen:
 - a. Simsons strijd tegen de Filistijnen en zijn aanstelling als rechter.
 - b. Simson en Delila.
 - c. Simson breekt zijn belofte aan God.
 - d. berouw van Simson en hulp van de Heer.
2. vooral het gedeelte waarin Delila probeert te ontdekken waaruit de kracht van Simson bestaat, kunt u spannend vertellen. Simson probeert zijn belofte niet te breken en geeft steeds andere oplossingen, maar z'n liefde tot Delila dringt hem meer dan zijn liefde tot God.
3. houd het gedeelte van Simsons strijd tégen de Filistijnen en zijn dood sober.. In de belevingswereld van de junior is Simson een grote held. Zijn dood is daarom al moeilijk te accepteren en helemaal wanneer u dit erg beeldend vertelt!
4. gebruik de Bijbel tijdens uw verhaal. Misschien is het mogelijk soms een enkel citaat voor te lezen.
5. stimuleerde junioren om zelf ook een stukje uit de Bijbel te lezen.
6. benadruk de nieuwe kans die Simson krijgt, nadat hij zijn belofte aan de Here had verbroken.

29

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Blik terug op het vorige hoofdstuk. Vraag aan de junioren om naar het huidige verhaal te luisteren met de volgende vraag in gedachte: loopt het goed of slecht af met Simson?

2. Activiteit

u kunt het verhaal inleiden door met de junioren te praten over het doen van beloften. Wat is

een belofte? Geef voorbeelden. Wat moet je doen als je een belofte heb gedaan? Hoe vaak doe je een belofte? Wat voor gevolgen heeft het als je ze niet houdt?

3. Verhaal

• *LEES SAMEN Rechters 15:1-8*

Het lijkt wel alsof Simson alleen maar voor zichzelf wraak wil nemen: hij gaat terug naar het land van de Filistijnen om zijn vrouw te bezoeken. In het vorige hoofdstuk zagen we al dat het huwelijk niet doorging en nu blijkt opnieuw dat het huwelijk niet door kan gaan. Het meisje is al uitgehuwelijkt! Simson is razend en verklaart zichzelf onschuldig voor de gevolgen die dit zal hebben voor de Filistijnen. Hij verbrandt een groot deel van hun oogst.

Praat met de junioren over deze daad van Simson. Rechtvaardig? Eerlijk? Hoezeer dit handelen van Simson dus ook lijkt op persoonlijke wraak, toch bereikt God zijn doel met zijn volk: de Filistijnen worden bestreden. Zeker in onze ogen deugt de methode van Simson niet: hij raadpleegt God niet en organiseert een wraakplan.

.Wat doet hij?

.Wat is het gevolg van deze handeling?

*De Filistijnen doden de vrouw van Simson en zijn vader.

De woede van Simson gaat verder. Hij handelt nog steeds volgens zijn hart en niet volgens de wil van God.

.Wat doet hij? (15:7,8)

*Simson redt zich en gaat zich verstoppen in een grot.

30

Merk nu op hoe de Israëlieten reageren! De Filistijnen zijn natuurlijk erg kwaad over de daad van Simson en willen hem gevangen nemen. Onder druk van de Filistijnen leveren de Israëlieten hem zelf uit. Ze binden hem vast. De bedoeling is dat de Filistijnen hem daarna neersteken. Natuurlijk loopt het weer anders. In zicht van de Filistijnen weet Simson zich te ontdoen van zijn boeien, raapt een ezelskaak op en slaat er op los. Op deze manier kan hij zich verweren en tegelijk Israël verlossen van de Filistijnen. Aan wie geeft Simson nu de eer? Niet aan zichzelf maar aan God.

• 15:17-19. Hij is uitgeput en heeft dorst. God heeft hem niet verlaten. Simson roept tot hem. God doet een wonder voor hem: hij laat een bron ontspringen uit een rots. Wat is God goed! Hij heeft medelijden met zijn vreselijke kind!

• 16:1-3. Wanneer zijn krachten terugkomen, vertrekt Simson naar Gaza waar de Filistijnen hem nog opwachten en een val voor hem opzetten. Hij ontsnapt en licht de poorten van de stad uit zijn hengsels. Simson draagt de deuren tot de top van de berg. Je kunt het bericht lezen als een teken. De poorten van de stad beschermden een stad tegen indringers. Nu Simson (een Israëliet) de poorten wegdraagt hebben de Filistijnen geen bescherming meer.

• *Rechters 16:4-6*. De geschiedenis herhaalt zich. Simson zoekt weer een vrouw bij de Filistijnen en ook nu ontstaan er weer moeilijkheden. Hij maakt een ernstige fout en laat zien dat hij geen rekening houdt met de wil van God. De Filistijnen maken gebruik van Delila om Simson uit te schakelen. Ze willen via haar te weten komen waaraan Simson zijn kracht ontleent. Ze bieden haar daarvoor geld aan. Voor die tijd was 1100 zilverstukken van elk van die vijf stadsvorsten een enorm bedrag. Ze moet Simson het geheim van zijn kracht ontfutselen en hem weerloos maken. Als ze het geheim eenmaal kennen kunnen ze hem overmeesteren (16:5).

• *Rechters 16:6-14*. Het lukt Delila niet meteen. Tot drie keer toe vertelt Simson een leugen. Hoewel.. de laatste keer komt hij toch wel heel dicht bij de waarheid.

Rechters 16:15-22. Simson speelde dus met vuur! Is het verstandig zo met je talenten om te gaan? Uiteindelijk drijft Delila hem tot het uiterste en hij vértelt haar dat zijn kracht ligt in het feit zijn haar nooit wordt geknipt

Zat de kracht in de haren van Simson?

Nee, maar ze waren het teken van zijn gehoorzaamheid aan God, van zijn toewijding.

Wijs de junioren dus op 16:20. De kracht van Simson is ontleend aan God.

Niet het haar zelf, maar waar het haar voor staat – toewijding en trouw aan God- is de bron van kracht.

De Filistijnen grepen Simson en schoren zijn hoofd kaal. Hij kan zich niet meer verdedigen.

Men maakt hem vast met ijzeren kettingen, men steekt hem de ogen uit, men zet hem in de gevangenis en men gebruikt hem als een beest om het wiel van een molen te doen draaien.

Toon een foto van een ezel of een

31

koe die een molen laat draaien, zoals dat vandaag nog in bepaalde landen in het

Midden Oosten gebeurt. Arme Simson. Wat een miserabel wezen is hij nu!

• Rechters 16:23-30. Simson zal veel hebben nagedacht over zijn gebroken belofte aan God. In de loop der tijd kreeg hij berouw over wat hij had gedaan. Zijn vertrouwen in de Heer werd langzamerhand weer opgebouwd. Het feit dat zijn haar weer groeide werd daar weer het uiterlijk teken van. Vertel het verhaal van zijn levenseinde op een ingetogen wijze. Benadruk dat zijn kracht terugkeerde om dat hij God aanriep en omdat de Heer hoorde. Het gevolg daarvan was dat Simson voor één laatste de rol van rechter en verlosser op zich mag nemen.

Stel de vraag: is het goed of slecht afgelopen met Simson?

4. Verwerkingsactiviteit

Simson's lange haar was een teken van toewijding aan God. Vraag aan de junioren of ze uit hun eigen omgeving "tekens van toewijding aan God" tegenkomen.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Van Simson wordt steeds verteld dat hij zijn kracht van God krijgt.

13:25 'de geest van de Heer zette hem voor het eerst tot daden aan

14:6 'Toen gaf de geest van de Heer hem geweldige kracht

14:19 'Toen gaf de geest van de Heer hem geweldige kracht

Wanneer Simson bemerkt dat zijn vrouw aan een ander is gegeven, neemt hij wraak en hij verbrandt de oogst van een aantal Filistijnse boeren. Op hun beurt verbranden zij Simson's vrouw en haar vader. Er komt wraak. Simson doodt hen allen. Er wordt niet verteld hoeveel het er zijn. De Filistijnen worden woedend en trekken met een leger tegen Juda op. Simson hoort bij de stam Dan en als de Judeeërs erachter komen dat Simson de oorzaak is van dit Filistijnse machtsvertoon zoeken zij hem op en verwijten hem: 'U weet toch dat de Filistijnen heer en meester over ons zijn?' (15:11). Met andere woorden: leg je daarbij neer, zo liggende zaken nu eenmaal. Als jij problemen veroorzaakt dan krijgen we het alleen maar moeilijker met deze lui. Hij wordt aan de Filistijnen uitgeleverd, maar weet weer te ontsnappen. Dat kost het leven van meer dan 1000 Filistijnen. Opnieuw staat er in de tekst dat 'de geest van de Heer hem geweldige kracht gaf (15:14). Simson zelf interpreteert deze overwinning als de verlossing die hij namens God moet bewerkstelligen. 'Aan u, Heer, heb ik deze geweldige overwinning te danken' (15:18). Na deze opmerking vermeldt de schrijver dat Simson Israël 20 jaar richtte. Dat betekent waarschijnlijk dat naast de stam Dan mogelijk ook de stam Juda Simson als leider en aanvoerder accepteert. Voorlopig zijn de Filistijnen rustig.

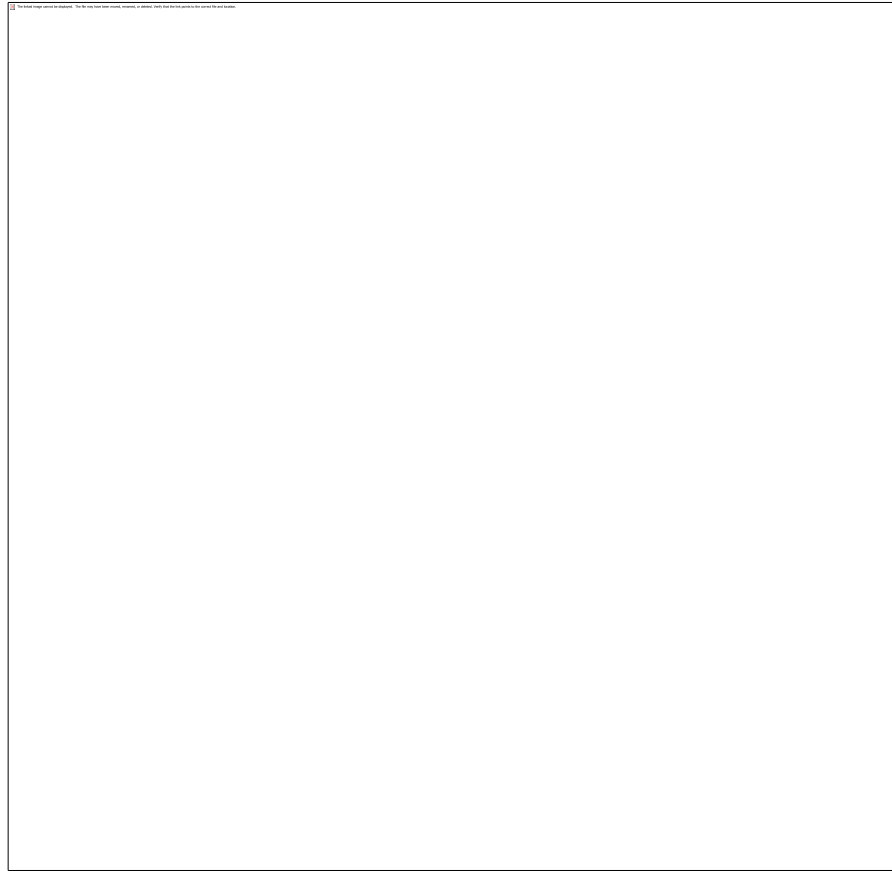
32

T Is	e denken valt aan de pij van een pa		het dragen van een kruis ter of de sluier van een non		of moslima ook zo'n teken?
Is	het teken van	de	vis op de bumpers van	auto	's een teken van toewijding?

Ook in hoofdstuk 16 wordt deze lijn voortgezet. Simsons bravourestuk (het uitlichten van de stadspoorten uit hun hengsels) mag worden gezien in het licht van zijn bevrijdingswerk. De meeste lezers zullen weinig begrip en respect kunnen opbrengen voor Simsons gedrag (omgang met een prostituée). Bij dit laatste dient men zich in de eerste plaats af te vragen, waarom het in de tekst wordt vermeld. Had de schrijver niet wat meer kiesheid aan de dag kunnen leggen en de reden van zijn nachtelijk bezoek aan de stad kunnen verzwijgen? De waarschijnlijke reden is dat de schrijver Simsons zwak voor vrouwen wil belichten. Uiteindelijk zal hem dat zijn leven kosten! De volgende episode (16:4-22) tekent dit ten volle uit. De lezer grijpt naar zijn voorhoofd en zucht 'hoe is het mogelijk?' Was hij werkelijk zo blind in zijn liefde? Zelfs voor de oppervlakkige lezer is het meer dan duidelijk dat Delila uit is op Simsons ondergang (begrijpelijk vanuit haar standpunt gezien, hij was immers de vijand)

In vers 16:17 vertelt Simson dat hij een 'nazireeër Gods' is sinds de moederschoot. Dit is de derde maal dat dit in het verhaal over Simson wordt verteld. Hier laat de bijbelschrijver duidelijk weten dat Simson zijn geheim gaat vertellen: 'Delila voelde dat hij haar de waarheid had verteld. Simsons toewijding waren gold dus niet meer zijn God, maar een Filistijnse vrouw. De gevolgen blijven niet uit. De Filistijnen overmeesterden hem, omdat 'hij het nu zonder de hulp van de Heer moest stellen' (20). Als uiteindelijk het feest van de Filistijnen is aangebroken, is Simsons haar weer aangegroeid. Dit uiterlijke teken verraadt zijn innerlijke herstel. In zijn gebed spreekt hij God aan zoals hij dat nog niet eerder heeft gedaan: 'Heer, denk toch aan mij. O God, geef me nog één keer mijn kracht terug' (vergelijk met 15:18). Let vooral ook op de manier waarop de bijbeischrijver nadruk legt op de houding van de Filistijnen:

'Toen de mensen Simson zagen, juichten ze: Onze god gaf hem in onze macht, de verwoester van ons land, die zoveel slachtoffers heeft gemaakt' (16:23,24). Dit alles is teveel voor Simson die nu een beroep doet op de Heer en hem kracht vraagt zijn vijand te verslaan. 'De tempel was vol mannen en vrouwen; ook de vijf Filistijnse stadskoningen waren er; op het dak alleen al bevonden zich wel drieduizend mannen en vrouwen' (16:27). De schrijver vat dan ook samen: 'Zo maakte Simson bij zijn dood meer slachtoffers dan tijdens zijn leven' (16:30). Simson was dus ondanks alles een bevrijder van Israël.

Durven verhuizen

Vorbereiding

Leerdoel

Junioren beseffen dat je keuzes kunt maken in het leven. Ruth en Orpa kiezen verschillend.

Materiaal

- a. een geografische kaart van Israël.
- b. twee grote bladen papier. Op de één staat bovenaan geschreven: MOAB, en op de ander ISRAEL. Plaats deze bladen tegenover elkaar op twee muren van de ruimte. Zorg voor twee stiften en twee schrijvers. Eén schrijver zal opschrijven welke voordelen er schuilen in een terugkeer naar Moab. De andere schrijver zal opschrijven welke voordelen er schuilen in de terugkeer naar Israël.
- c. ga naar bijlage 6A en knip de kaartjes uit. De kaartjes worden gebruikt voor een verwerkingsactiviteit.

c. liedjes

Ruth: Zing, nr. 68; Door de wereld gaat een woord: Korenboekje, nr. 42.

Adviezen

De volgende indeling is mogelijk:

- a. als gevolg van een hongersnood gaan Elimelek en Noömi naar Moab om daar op betere tijden te wachten.
- b. Noömi's lotgevallen in Moab: introductie Ruth en Orpa.

c. terugtocht naar Israël: de keuze van Orpa en Ruth

d. aankomst in Bethlehem.

Maak gebruik van een kaart van het Oude Midden-Oosten om te kunnen laten zien hoe ver Noömi moest reizen. Wijs aan waar Moab ligt.

Leg de Bijbel opengeslagen voor u neer. Lees er eventueel een stukje uit of laat één van de junioren een stukje lezen.

Benadruk vooral de keuze van Ruth en niet de keuze van Orpa. We weten immers niet wat er van Orpa is geworden.

Het verhaal leent zich uitstekend om door de junioren te worden gespeeld. Buit die mogelijkheid uit. Maak er bijvoorbeeld een hoorspel van door het verhaal te laten lezen door: een verteller, Noömi, Orpa en Rurh.

35

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Vraag naar verhuiservaringen van de junioren. Wat is er leuk aan, wat is vervelend?

Als kind heb je weinig keus. Je gaat mee of je wil of niet. In het verhaal van vandaag maken twee vrouwen een keuze voor of tegen verhuizen.

2. Activiteit

Laat Ruth 1:1-13 als een rollen/stemmenspel opvoeren.

Verteller: 1 :1-8a

Noömi: 8b-9

Ruth en Orpa: 10

Noömi: 11-13

Stop daar met het verhaal. Richt u tot de junioren en zeg:

Zoals je ziet hangen er twee grote vellen papier aan de muur. Eén links ende ander rechts. Op één van de vellen staat MOAB, op de andere staat ISRAEL.

Ruth en Orpa staan voor een belangrijke keuze. Jullie kunnen hen helpen om die keuze te maken door te bedenken welke voordelen er zijn in een terugkeer naar Moab of naar Israël.

Welke voordelen kun je bedenken voor Orpa als ze teruggaat naar Moab? Mogelijke antwoorden staan hieronder.

het huis van hun ouders

ii. een man en een nieuwe familie

iii. vrienden

iv. hun goden

v. hun gewoonten

vi. dezelfde taal

vii. de veiligheid, enz.

Welke voordelen kun je bedenken voor Ruth als ze meegaat naar Israël? Mogelijke

antwoorden staan hieronder.
de aanwezigheid van haar schoonmoeder
36

het volk van haar man leren kennen

iii. de God van haar man

iv. bij Noömi kunnen blijven, enz.

Het is vrij snel duidelijk dat een keuze voor Israël op het eerste gezicht minder aantrekkelijk is. Vraag aan de junioren naar welke streek hun voorkeur zou uitgaan. Het natuurlijke besluit is terugkeren naar Moab. Dat doet Orpa.

3. Verhaal

Lees Ruth 1:14-22 als rollenstemmenspel.

Verteller: 14-1SA

Noömi: 15b

Verteller: 16a

Ruth: 16b-17

Verteller: 18-19a

Vrouwen: 19b

Verteller: 20a

Noömi: 20b-21

Verteller: 22

- In Israël heerst hongersnood. Als gevolg daarvan gaan veel Israëlieten naar een ander land. Zo ook Elimelek en Noömi. Ze gaan naar Moab. Moab ligt ten oosten van de Dode Zee. Het land had meer dan voldoende water en had een vruchtbare grond. Het klimaat was er ook uiterst gunstig om een rijke oogst te kunnen binnenhalen. Elimelek ('Mijn God is koning') en Noömi ('Mijn vreugde') nemen hun beide zonen mee.
- Deze zonen trouwen met de Moabitische vrouwen, Ruth en Orpa. Na een jaar of tien sterven Elimelek en zijn zonen en blijft Noömi niets anders over dan terug te keren naar Israël. Zij neemt aanvankelijk beide schoondochters met zich mee. Laat weten dat Mozes verboden had dat Israëlieten met Moabitische vrouwen zouden trouwen (zie ook toelichting).
- Oosterse gewoonten en traditie maakten het voor Ruth en Orpa moeilijk van Noömi te scheiden. Noömi wil zelf duidelijk laten blijken dat ze haar schoondochters niet wil dwingen. Ze wijst op de moeilijkheden die hun te wachten staan in Israël. Beide vrouwen kunnen nog trouwen met jonge mannen uit hun eigen land. Ze mogen hun eigen keuze maken. Mochten beide vrouwen echter weggaan, dan zou Noömi op hoge leeftijd zelf voor haar levensonderhoud moeten zorgen. Waak ervoor dat Orpa niet wordt veroordeeld om haar keuze. Misschien voorzag Orpa moeilijkheden of was ze meer gehecht Moab en haar eigen familie en omgeving.
- Wanneer Orpa teruggaat wordt de keuze voor Ruth nog moeilijker. Ze zou nu geheel alleen voor Noömi moeten zorgen. Niet enkel de liefde voor haar schoonmoeder zal haar hebben gedrongen bij haar te blijven. Ze had in Noömi's geloof iets gevonden wat haar aansprak. Laat de junioren merken dat we een voorbeeld kunnen zijn in ons leven. We kunnen God in ons leven laten zien en hem op die manier verkondigen. Ruth kiest voor een leven dat gewijd

37

zal zijn aan God. Zij heeft het gezien in Noömi's leven en in dat van Noömi's familieleden. Zij kiest voor God.

4. Verwerkingsactiviteit

Leg de stapel kaartjes die u heeft gemaakt luitgeknipt (zie de rubriek *materiaal en bijlage 6A*) op tafel. Vraag aan de junioren om twee stapels te maken. Op stapel 1 leg je alles waarin je een echte keuze hebt. Op stapel 2 leg je alles waarin je geen keuze hebt.

Soms heb je weinig of geen keuze. Soms moet je een beslissing durven nemen. Ruth durft het aan om naar een vreemd land te gaan.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Het boekje Ruth is één van de meesterwerken van de Oud-Israëlitische vertelkunst. Het is naar alle waarschijnlijkheid op een volksverhaal gebaseerd of heeft dat verhaal integraal doorgegeven. Het boek Ruth werd/wordt in Israël steeds gelezen op de tweede dag na Pinksteren, gedurende het zogenaamde wekenfeest of feest van de oogst. De inhoud is vrij eenvoudig weer te geven.

1:1-5 de voorgeschiedenis van Ruth

1:6-18 Orpa keert terug naar Moab

1:19-22 Ruth beslist om bij Noömi te blijven

2:1 De 1e ontmoeting van Ruth en Boaz

3:1 Noömi's plan en de nachtelijke ontmoeting van Ruth en Boaz

4:1-12 de eerste lossen trekt zich terug

4:13-17 de tweede lossen, Boaz, helpt Ruth

4:17b-22 nageschiedenis

Men heeft zich wel afgevraagd met welk doel het verhaal is geschreven. Sommigen zien er een verklaring in waarom David zijn ouders naar Moab brengt tijdens zijn vlucht voor Saul. Er wordt immers aangegeven dat David een niet-Israëlitische stammoeder bezat.

Anderen zien het als een eenvoudige liefdesgeschiedenis. Weer anderen zien het als een thematisch verhaal, waarin het begrip trouw uit de doeken wordt gedaan.

Trouw wordt dan geïllustreerd door

A. God die zich het lot van zwakkeren/weduwen aantrekt

B. De uitzonderlijke trouw van een Moabitische die zich met Israël verbindt.

C. De trouw en naastenliefde van Boaz.

Het woord trouw bevat in het hebreuws meer dan zijn Nederlandse betekenis. Het woord *chesed* omvat: omkijken naar, verbonden voelen met, liefde betonen, solidair zijn met anderen, leven naar Gods wet. In Ruth 1:8 staat dan ook "Ik hoop dat de Heer net zo goed (*chesed*) voor jullie zal zijn als jullie voor mijn gestorven zonen en voor mij zijn geweest"

38

Ruth is het toonbeeld van trouw. Zie daarvoor 1:4, 16, 17. Zij verbindt haar lot onherroepelijk aan dat van Noömi en de God van Israël.

Bijlage 6A

Kleur van je ogen

Studeren of werken?

Land van geboorte Voetballer of basketballer?

Godsdienst Trouwen

Wie je ouders zijn Lachen

Het huis waarin je woont Links- of rechtshandig

Huisdier dat je hebt	Verhuizen
Ziek worden of niet	Vrienden

40

7 Ruth en

Vorbereiding

Leerdoel

Het wordt de junioren duidelijk dat God van ons verwacht dat we zorgen voor wie ons is toevertrouwd (ook al is het een vreemdeling).

Adviezen

Probeer het verhaal zo boeiend mogelijk te vertellen. Vertel vooraf iets over het leviraatshuwelijk. Het stoort als u dit tijdens de vertelling moet doen. Probeer in uw vertelling naar voren te brengen dat het leven van Ruth door God wordt geleid.

Het verhaal kunt u als volgt indelen:

- a. Ruth ontmoet Boaz op het land, als ze voor Noömi aren aan het lezen is.
- b. Ruth en Boaz op de dorsvloer.
- c. het huwelijk van Ruth en Boaz.
- d. de lijn van Ruth en Boaz naar koning David.

Verlies u niet in de details van de tekst, maar hou het lesdoel voor ogen (zie hierboven).

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

In dit hoofdstuk maken we kennis met een vreemde wet. Belangrijker is dat we ook kennis maken met iemand die de wet belangrijk vindt, zich aan die wet houdt en daardoor goed zorgt voor iemand die hij nauwelijks kent.

41

2. Verhaal

Een verhaal ter inleiding

Steve en zijn vader hebben een groot deel van hun vakantie doorgebracht met het maken van een modelboot. De romp is ongeveer 50 cm lang. Hij heeft 3 masten en helder witte zeilen.

Hij heeft natuurlijk een roer, zoals alle boten, en zelfs enkele kleine poppetjes die matrozen voorstellen. Het enige wat nog moet worden gedaan is de zeilen een opspannen en daarna de boot uit te proberen op de grote vijver in het park dicht bij de stad.

Steve is echt ongeduldig om zijn boot te zien drijven en varen op de wind. Hij heeft een lange stok bij zich waarmee hij de boor te pakken kan krijgen als hij een beetje te ver vaart.

De boot stelt zijn bouwers niet teleur. Hij glijdt hij soepel door het water! Steve laat hem lang varen en haalt hem af en toe naar de kant met zijn stok. Alles gaat goed. Totdat een plotselinge windvlaag de boot naar het midden van de vijver drijft. Geen stok die er nu nog bij kan. Steve en zijn vader rennen naar de andere kant van de vijver om hun zeilboot daar op te vangen. Halverwege verdwijnt de boot. Ze vragen aan voorbijgangers of ze hebben gezien wat er is gebeurd. Niemand heeft iets gezien. Steve en zijn vader lopen nog eens rond de vijver, maar ze moeten de werkelijkheid onder ogen zien, de boot is verdwenen.

Eerst praten ze nog onderweg naar huis. Maar na enige tijd vallen ze stil. De dagen gaan voorbij. Steve is ontroostbaar. Op een dag gaat hij met zijn moeder naar de stad om boodschappen te doen en komt voorbij een speelgoedwinkel. Wat ziet hij in de etalage? Zijn boot! Ja, het is wel zeker de zijne, hij herkent de kleine weeffout in de stof van het middelste zeil. Hij gaat de winkel binnen en vraagt of hij van dichterbij mag kijken. Nee, hij vergist zich niet, het is zijn boot. De verkoper is onvermurwbaar. "Geen sprake van" zegt hij! "Wat bewijst mij dat hij van jou is? Die boot is een uniek stuk, ik heb hem duur gekocht, die geef ik niet zomaar wegl"

Steve is ontgoocheld. Hij komt thuis en spreekt er met zijn vader over. Wat moet hij doen? De boot kost te veel. Hij zou al zijn spaargeld moeten gebruiken en dat zou nog steeds niet genoeg zijn...

Steve is bereid om alles te geven, zelfs zijn fiets te verkopen om die boot terug te kunnen kopen. Wat moet hij doen?

- In de tijd van Ruth lijkt een huwelijk op een koopovereenkomst. Een man moet betalen om het recht te hebben met een jonge vrouw te trouwen
- Ruth is al getrouwd geweest. Haar man is dood en zij is met haar schoonmoeder naar het land van haar man, naar de stad Betlehem teruggegaan. Noömi was echter al oud en kon waarschijnlijk niet meer werken. Daarom is Ruth volgens de gebruiken van die tijd verplicht om voor haar schoonmoeder te zorgen.
- In Israël gold de regel dat al het graan wat niet door arbeiders van het veld werd geoogst, moest blijven liggen voor de armen. (zie Leviticus 19:9).
- Als Ruth weer wil trouwen, moet ze volgens de wet met iemand trouwen van de familie van haar man, Op die manier bleef de erfenis (vooral het land) van haar man in zijn familie. Er was ook nog een bepaalde rangorde in de mannen

42

die daarvoor in aanmerking kwamen. Een huwelijk op deze basis was goed voor de familie en ook goed voor de vrouw, Zij werd op deze wijze weer opgenomen in de bescherming van een grotere groep die 'verplicht is voor haar te zorgen'. Het mooiste is natuurlijk als er ook nog liefde in het spel is. Dat is in dit verhaal het geval.

- Men moest de kinderloze weduwe van een naast familielid huwen om op die manier de naam van de overledene niet uit te laten sterven (het zogenaamde Leviraatshuwelijk).
- *Ruth 3:1-11*. Noömi wenst geluk voor haar schoondochter en zij denkt dat Boaz iets voor haar kan doen. Noömi herinnert zich dat Boaz haar naaste familielid is en ze kent de regels en dringt er bij Ruth op aan weer naar Boaz te gaan. Zo probeert Noömi voor Ruth een nieuwe toekomst te scheppen. Ze raadt Ruth aan om de aandacht van Boaz te trekken en hem te herinneren aan zijn rechten en plichten (3:9). Dat doet Ruth.
- *Boaz regelt de 'plicht om te zorgen' voor Ruth* Het gebeuren op de dorsvloer kunt u

uitleggen als een huwelijksaanzoek van Ruth. Zij wijst Boaz op zijn verplichtingen. Het blijkt dat Boaz niet de eerste is die Gerechtigd is voor Ruth te zorgen. Er is nog een ander familielid dat nog nauwer met Elimelek is verwant. Hij moet eerst met hem onderhandelen hoe de situatie het best is op te lossen. Boaz onderhandelt met die ander in de poort, waar gewoonlijk alle rechtszittingen en zaken werden gedaan.

- *Ruth 4:1-5*. Hoe loopt het af? De nader ziet af van zijn recht. Boaz mag nu met Ruth trouwen. Hoe wordt de overeenkomst bezegeld? Vreemde gewoonte, niet waar? Geef de junioren de kans hier hun mening over te geven.
- *Ruth 4-9 en 10*. Het hele volk is er getuige van en spreekt een zegen uit. Ruth wordt vergeleken met Rachel en Lea, de moeders van het volk van Israël, en men belooft haar een belangrijk nageslacht.
- *Ruth 4:13-17*. Zij krijgt een zoon die de een belangrijke troost is voor Noömi. Ze noemen hem Obed. Heel Bethlehem viert feest. Deze zoon zal de grootvader worden van David en dus een voorvader van Jezus zelf.
- Dit boek over Ruth, dat begonnen is met hongersnood en rouw, eindigt met een feest en veel hoop op een goede toekomst.

4. Verwerkingsactiviteit

Kijk naar bijlage 7A en vertel wat je ziet.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

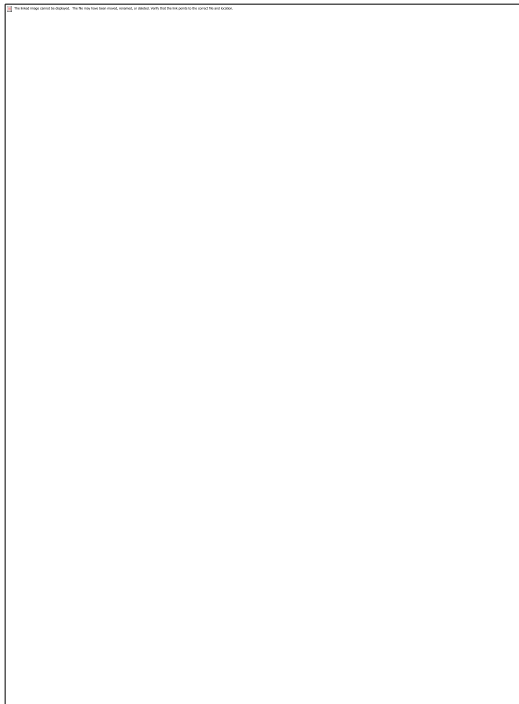
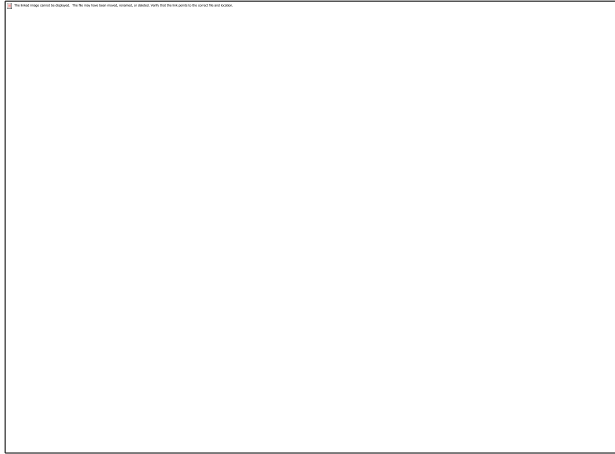
In hoofdstuk 2 maakt de lezer kennis met Boaz (= 'in hem is kracht'). Hij is een zeer vermogend man uit Elimeleks ('Mijn God is koning') geslacht. Hij bezit landerijen en geniet van de zegen van de rijke oogst. Hij was gebleven tijdens de hongersnood. Hij past de wetten van Mozes toe: hij zorgt voor de weduwen en armen (Ruth 2) en komt op voor het Ieviraatshuwelijk (hoofdstuk 3 en 4). Hij zorgt voor Noömi en laat daardoor ook Ruth (= metgezellin) niet in de kou staan. Hij is bereid met deze Moabitische vrouw die intussen meer dan duidelijk heeft beleden een lid te willen zijn van Gods volk (1:17) en er ook naar leeft, te huwen. De gevolgen blijven niet uit: Boaz - in tegenstelling tot Elimelek, Machlon en Chilion - wordt gezegend met nageslacht. En wat vóór nageslacht! Dat van David, de toekomstige koning van Israël, van de gezalfde, de Messias van Israël en de wereld. Hoe droevig ook het

43

boek begon (met de vloek) het eindigt met de zegen. De Israëlitische lezer kan opgelucht adem halen en zijn les trekken uit dit prachtige en diepzinnige verhaal.

Bijlage **7A**

Welke tekst uit Ruth hoort bij deze afbeelding?

8

Vorbereiding

Leerdoel

Wij kunnen met onze problemen bij God terecht. Hij wil ons helpen deze problemen te overwinnen

Mate Haal

Neem een plattegrond van de stad waarin uw kerkgebouw staat, mee naar de kerk.

Neem ook een wegenkaart mee van de omgeving.

Neem ook een kaart mee van Israël in de tijd van David.

Adviezen

Breng het verhaal zo boeiend mogelijk. Ga bij de inleiding in op het ouderschap in

Israël. Hoe belangrijk was het voor ouders om kinderen te hebben? Houd er rekening mee dat men kinderen zag als een zegen van God, maar dat men deze stelling ook omdraaide. Als er dus geen kinderen waren, strafte God de ouders. Dit laatste is uiteraard onjuist, maar door de bijbelse mens werd het helaas zo opgevat.

Deel het verhaal als volgt in

- a. Inleiding: Elkana en zijn twee vrouwen, waarvan Hanna kinderloos was.
- b. Het smeken van Hanna om een kind. Haar belofte aan God om het kind aan Hem op te dragen,
- c. De geboorte van Samuël
- d. Samuël gaat naar de tempel
- e. De lofzang van Hanna

Lees het laatste gedeelte van de vertelling (Hanna's lofzang) samen met de junioren uit de Bijbel. Maak daarbij zo mogelijk, gebruik van de Groot Nieuws Bijbel, omdat deze tekst voor hen gemakkelijker te begrijpen is.

Laat de Bijbel opengeslagen voor u liggen, zodat de junioren zien waar u het verhaal uit hebt gehaald.

U kunt de junioren stimuleren meer in de Bijbel te lezen. Lees gezamenlijk iets (b.v. de lofzang van Hanna in 1 Samuël 2. Gebruik daarvoor de Groot Nieuws Vertaling.

Laat illustratiemateriaal (vilt of platen) zien b.v. van de tempel.

45

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Samuël is een belangrijke figuur in de geschiedenis van Israël. Je zou hem de belangrijkste richter kunnen noemen. Hij is ook degene die de eerste echte koning (Abimelek rekenen we niet mee) van Israël zalft.

2. Activiteit

U heeft een plattegrond van de stad waar uw kerkgebouw staat meegenomen. Laat de junioren aanwijzen waar de kerk staat. Indien mogelijk kunnen een of twee van hen de route laten zien die ze volgen van huis naar kerk. Kinderen die niet in de stad wonen kunnen wellicht hun woonplaats aanwijzen op de wegenkaart die u heeft meegenomen. Laat vervolgens op een kaart van Israël zien waar Samuël is geboren en waar het heiligdom stond waar hij als kind naar toe ging.

3. Verhaal

- Plagen doet pijn. Probeer niet te moraliseren, maar duidelijk moet worden dat pesterijen vreselijk hard aan kunnen komen. Laat de junioren enkele voorbeelden vertellen (niet laten overdrijven). Laat hen vertellen waarmee zij zelfs soms geplaagd worden (tenzij ze niet willen). Laat Elkana's goede karakter duidelijk naar voren komen! Laat de junioren zelf aangeven waarom h een goed voorbeeld is.
- Omdat Elkana zo'n 16-20 km van de tempel in Silo af woonde, kon hij als Leviet,

regelmatig de tempel bezoeken. In die tijd deed Eli dienst in de tempel. Hoewel Eli's zonen, Hofni en Pinehas, corrupt waren, weerhield het Elkana niet om naar de tempel te gaan en de dienst bij te wonen. Houd een gesprekje over het nut van naar de kerk gaan. Soms zeggen mensen dat ze wegblijven omdat iemand anders in de kerk niet aardig is, of verkeerde dingen gelooft. Dat is geen reden om weg te blijven, zou Elimelek zeggen!

- Eli herkent al snel de hand van God in deze situatie. Hij zegent Hanna en geeft haar de verzekering dat God haar zal gedenken. Haar droefheid is verdwenen. Misschien kunt u hierop even ingaan met de junioren. We kunnen onze zorgen aan Hem kwijt en we kunnen ons dan gerust voelen dat alles terecht zal komen. We mogen dan weer een blij gezicht hebben.

- Samuël betekent "van de Here gebeden". Hanna dacht aan de voorgaande gebeurtenissen en wilde God eren in de naam van haar zoon. Kijk ook eens in 46

Het Bijbels Namenboek (uitg. Boekencentrum) en bespreek er een paar met de junioren.

- Vertel de junioren dat ze altijd met God kunnen praten over de zaken waarmee ze bezig zijn. Als ze dat gedaan hebben kan dat een hele opluchting betekenen. Vertel eventueel een eigen ervaring of laat hen zelf daarover vertellen.

- Vertel iets over de overgangssituatie, waarin het volk zich nu bevindt. De periode van de richters loopt op zijn einde, de periode van koningen is in zicht. Eli, de priester is oud en bejaard en kan moeilijk een sterk leider genoemd worden. Het volk deed meer wat het zelf dacht dat goed was. "Het woord des Heren was schaars" (1 Sam. 3:1).

4. Verwerkinsactiviteit

In het werkboekje staan een aantal gebeden afgedrukt. Vraag aan de junioren welk gebed ze het mooiste vonden om te lezen?

Hebben ze vroeger als kleuter ook gebedjes geleerd? Kunnen ze die nog opzeggen?

Vonden/vinden ze het prettig als ze voor het slapen gaan bidden?

Blijf niet buiten schot maar vertel ook iets over uw eigen ervaringen. Blijf echter wel in de buurt van hun ervaringswereld.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Het verhaal van 1 Samuël 1 en 2 is enerzijds ontroerend, anderzijds veroorzaakt het een zekere opstandigheid bij de nauwkeurige lezer. Meteen aan het begin worden de personen voorgesteld. Ze leven op gespannen voet met elkaar. Elkana (= God heeft geschapen) heeft twee vrouwen, waarvan er één kinderen heeft en de andere niet. Peninna tergt, vernedert en krenkt de kinderloze Hanna. De situatie doet aan die van Hagar en Sara denken. Elkana zelf blijkt een vroom man te zijn. Niet alleen gaat hij jaarlijks naar de tempel om er (naar alle waarschijnlijkheid) Loofhuttenfeest te vieren, maar hij neemt ook zijn hele gezin met zich mee. Daarbij moet het een fijngevoelig man zijn geweest die erg veel van Hanna moet hebben gehouden. Immers is het gebruikelijk in het Oude Midden-Oosten dat de kinderloze vrouw niet wordt bemind. Elkana vormt daarop een uitzondering. Bij het verdelen van het offervlees, dat na het offer kan worden opgegeten, verdeelt hij het zo, dat Hanna een dubbele portie van hem krijgt in vergelijking met de andere leden van zijn gezin. In de woorden die hij tot Hanna spreekt, klinkt medeleven (1:8).

Hanna ging zeer gebukt onder haar kinderloosheid. De bijbelschrijver zegt het met veel herhaling en door middel van bijvoeglijke naamwoorden en bijwoorden: zij weende (2x), verdrietig gestemd (1:8), bitter bedroefd (1:10), en weende (3de maal) zeer, diepbedroefd, grote zorg en smart (1:16).

In haar wanhoop bidt zij tot God langer dan gewoonlijk. Dit valt op, want de priester van het

heiligdom, Eli, begeeft zich naar haar, omdat hij de indruk heeft, dat er iets niet in orde was met deze vrouw. Hij hield haar voor een dronken vrouw. Hanna legt hem uit wat er aan de hand is en zij wordt door hem gezegend. Dit moet haar vertrouwen hebben ingeboezemd want de tekst zegt: “zij at weer en haar gelaat toonde geen droefheid meer”.

Een jaar later bevalt ze van een zoon en ze houdt zich aan haar belofte (1:24-28) hem aan God af te staan. Ook dit toont een geweldige vroomheid. Zelfs in het Oude

47

Midden-Oosten was het geen lichte zaakje kind zo maar af te staan op een zo jonge leeftijd. Voor Hanna was er een wonder gebeurd. God had haar smeekbede verhoord. Zij had het moeder worden ervaren en was waarschijnlijk meer dan gelukkig voor vol te worden aangezien door de mensen om haar heen. Ook ten aanzien van Peninna, die niet meer in het verhaal wordt genoemd, kon zij zich als een gelijke voelen. Al de tijd die tot haar beschikking is om voor het kind te zorgen, benut ze ten volle. In dit periode gaat ze niet meer naar het heiligdom en doet niet mee aan de feesten. Het hebben van een kind is voor haar een waar feest. De woorden die ze tot Eli de priester zegt, spreken boekdelen.

‘om deze jongen heb ik gebeden.

en de Here heeft mij gegeven,

wat ik van Hem gebeden heb.

Daarom sta ik hem aan de Here af.’

Hanna erkent ten volle dat zij Samuël van God heeft gekregen. ‘t Ging niet om puur toeval. Zij weet wie de weldoener is, daarom kan ze er toe over gaan hem aan God terug te geven.

In 2:1-10 volgt een dankpsalm van Hanna voor God. Hij is te vergelijken met de lofzang van Maria in het Nieuwe Testament. Het is geen danklied door Hanna of voor Hanna gedicht, omdat het niet gaat om de dank voor de geboorte van een kind, maar om de hulp die de dichter in de strijd van God ontving. Vanwege 2:5 zou het ook door Hanna kunnen zijn gebeden.

Het tweede gedeelte van 1 Samuël 2 is gewijd aan de toestand in het heiligdom. De zonen van Eli zijn geen waardige opvolgers van hun vader. Zij behandelen de pelgrims op onbeschofte wijze, eigenen zich toe wat hun niet toekomt, overtreden op verschillende punten de richtlijnen van Mozes (onder andere door vet te eten, Leviticus 3:17) en slapen met de vrouwen die dienst doen bij de tent der samenkomst. Soms denkt men dat het hier gaat om tempelprostituties die men in het heidense Palestina zowat in elke tempel aantreft. Israël zou dan beïnvloed zijn geweest door deze godsdiensten en de tempelprostitutie hebben overgenomen. Dit is onwaarschijnlijk omdat juist in deze godsdiensten de priester met deze tempelprostituties seksuele handelingen dient te verrichten. Hier wordt het slapen van Hofni en Pinehas met deze vrouwen als een overtreding gezien.

De zonen van Eli vormen een schril contrast met Elkana en Hanna die jaarlijks naar de tempel komen om er God te aanbidden. Ook zij moeten dus deze praktijken hebben kunnen vaststellen. Toch blijken ze vertrouwen in Eli te hebben gehad, want ze halen hun zoontje er niet weg. Het verhaal wordt ingeraamd met opmerkingen over Samuël (2:11,18,26,21). Dit wordt die nieuwe leider van Israël, de familie van Eli heeft afgedaan (2:27-36). God wil een ‘betrouwbaar priester aanstellen! De lezer weet

intussen om wie het gaat: de jonge Samuël.

48

Een verschil van nacht en dag

Vorbereiding

Leerdoel

God roept ons om te helpen zijn idealen te bereiken. Wie hem hoort en naar hem luistert wordt gelukkig.

Materiaal

Neem een olielampje mee.

Tekenpapier en viltstiften/kleurpotloden.

Adviezen

Het verhaal is als volgt op te bouwen:

De gebeurtenissen rondom de twee zonen van Eli. Hun invloed op het volk en de gevolgen voor de godsdienst.

De profetie over Eli's huis d.m.v. een man Gods. Aankondiging van een andere priester.

De roeping van Samuël. Zijn slapen en het horen van een stem. Na een aantal keren naar Eli gegaan te zijn, begrijpt hij (door Eli) dat God hem roept. Samuëls relaas aan Eli.

Het gedeelte van de roeping van Samuël kan uitstekend door de junioren nagespeeld worden. Laat hen op een serieuze manier spelen.

Misschien kunt u n.a.v. de ongehoorzaamheid van Eli's zonen erop wijzen dat ongehoorzaamheid scheiding en verdriet met zich meebrengt. Vertel het echter niet zo dat ongehoorzaamheid automatisch tot de dood leidt. Onderstreep de rol van bekering in dit opzicht.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendfngsbericht

49

Lesbehandeling

1. Introductie

Vraag: wie heeft er vroeger geslapen met een klein lampje of lichtje in de kamer? Of, wie heeft een broertje of zusje die zo slaapt.

Vertel: heb je wel opgemerkt hoeveel licht dat kleine lampje geeft in het donker.

Voorals je net wakker wordt?

In Silo stond ooit een soort tempel van God. Iedere avond werd er een lamp aangestoken. Er zat genoeg olie in om de hele nacht te branden. Let op wanneer we het verhaal van Samuël vertellen. Daarin komt zo'n lamp voor.

2. Activiteit

Steek een olielampje aan en laat dat branden gedurende het hele uur.

3. Verhaal

Samuël groeide op in een omgeving waarin ook de verkeerde daden van priesters zichtbaar waren. De beide zonen van Eli waren nauwelijks echte priesters te noemen. Zij hielden geen rekening met hun ambt en deden wat ze goed, maar vooral ook winstgevend achtten. Ze beroofden in feite niet alleen de mensen, maar ook God. Wat nog erger was, was dat ze de mensen ervan weerhielden om naar de tempel te komen. De Israëlieten wilden op die plaats, waar zoveel onrecht gebeurde, God niet meer aanbidden. Op deze wijze werd God als het ware beroofd van mensen die Hem eer wilde brengen.

- Nadat Hanna Samuël had afgestaan voor dienst in het heiligdom zal ze hem ongetwijfeld gemist hebben. Ieder jaar kwam ze naar Silo en bracht een mantel voor haar zoon mee. Ondertussen werd ze een aantal keren zwanger en baarde nog enkele kinderen.
- Het is duidelijk dat Samuël en de zonen van Eli door de schrijver tegenover elkaar worden geplaatst. Hofni en Pinehas zijn slecht. “Nietswaardige lieden” staat er in een andere vertaling. Samuël daarentegen groeit in aanzien bij de Heer en de mensen.
- De ongerechtigheid van Eli's zonen had z'n hoogtepunt bereikt. Ze hebben vele kansen gekregen om zich te bekeren van hun corrupte weg. De woorden van de profeet (2:27 ev) en zelfs de komst van Samuël in de tempel blijken geen indruk te maken. In de profetie die over hen wordt uitgesproken staat dat beide op één dag zullen sterven. Zie voor de vervulling 1 Samuël 4.
- Samuël is uitverkoren om de leiding van het volk Israël op zich te nemen. Daarvoor roept God hem in de nacht. Hoofdstuk 3 begint met de mededeling dat het Woord van de Heer schaars is in die tijd. Samuël kende Gods stem helemaal niet en het kan dan ook niet verwonderen dat hij dacht dat Eli hem riep.

Eli wil van Samuël vernemen wat God hem verteld heeft. Maar Samuël is daar wat huiverig voor. U kunt dit misschien met een dagelijks voorbeeld duidelijk maken. Het is natuurlijk nooit leuk om iets negatiefs over iemand te zeggen. Eli weet dat het nu te laat is om nog iets te veranderen. Zijn zonen zullen zich

50

niet meer bekeren. Wellicht voelt hij zichzelf ook schuldig. Samuël wordt intussen door het volk erkend als profeet van God.

Enkele opmerkelijke verbanden in het verhaal:

Het verhaal begint met de volgende mededeling: *In die tijd werd het woord van de Heer zelden gehoord en kwamen visioenen nauwelijks* Het verhaal eindigt met: *De Heer bleef name! (ik in Silo verschijnen en maakte zich daar aan Samuël bekend door het woord tot hem te richten.* Er heeft een omkering plaatsgevonden.

De lamp die voor God brandde was nog niet gedoofd: het verhaal van God en de mensen/Israël is blijkbaar nog niet helemaal voorbij. Er brand nog een klein vlammetje. Er is nog een klein jongetje.

Eli slaapt op zijn gebruikelijke plek. Samuël slaapt in het heiligdom *waarde verbondskist stond.* Je weet nu al dat het priesterschap over zal gaan op Samuël! *Samuël bleef tot de ochtend liggen en opende toen de deuren van het heiligdom van de Heer.* Het is een nieuwe ochtend en een nieuwe tijd. De deur naar de toekomst gaat open.

4. Verwerkingsactiviteit

Vraag de junioren een tekening te maken van het licht dat binnenstroomt wanneer Samuël de deuren van het heiligdom opent. Misschien kunnen ze lichtstralen laten vallen op de verbondskist.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

Zie de toelichting op de tekst hierboven in de rubriek *verhaal*.

51

52

10 Zweren en muizen

Voorbereiding

Leerdoel

Geloven roept op tot actie. Alleen bidden voor succes is onvoldoende als het niet gepaard gaat met actie.

Adviezen

Vertel het verhaal zo boeiend mogelijk. Dit verhaal is uitstekend geschikt om goed en spannend te vertellen. Maak duidelijk dat de ark een heilig voorwerp was, het symbool van Gods aanwezigheid bij het volk Israël. Benadruk de blijdschap van de Filistijnen bij het buitmaken van de ark. Het betekende voor hen immers dat Israël nu zonder God was.

Het verhaal kunt u als volgt onderverdelen:

- a. De ark van God wordt door de Filistijnen buitgemaakt. Èli en zijn beide zonen sterven.
- b. De ark is bij de Filistijnen. Na vele rampen willen de Filistijnen de ark weer kwijt.
- c. De ark wordt teruggestuurd naar Israël met geschenken van de Filistijnen.
- d. De Filistijnen worden alsnog verslagen.

Toon een plaat van de ark en geef een beschrijving van wat de ark was en wat er in zat. Viltmateriaal is daar uitstekend voor geschikt.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

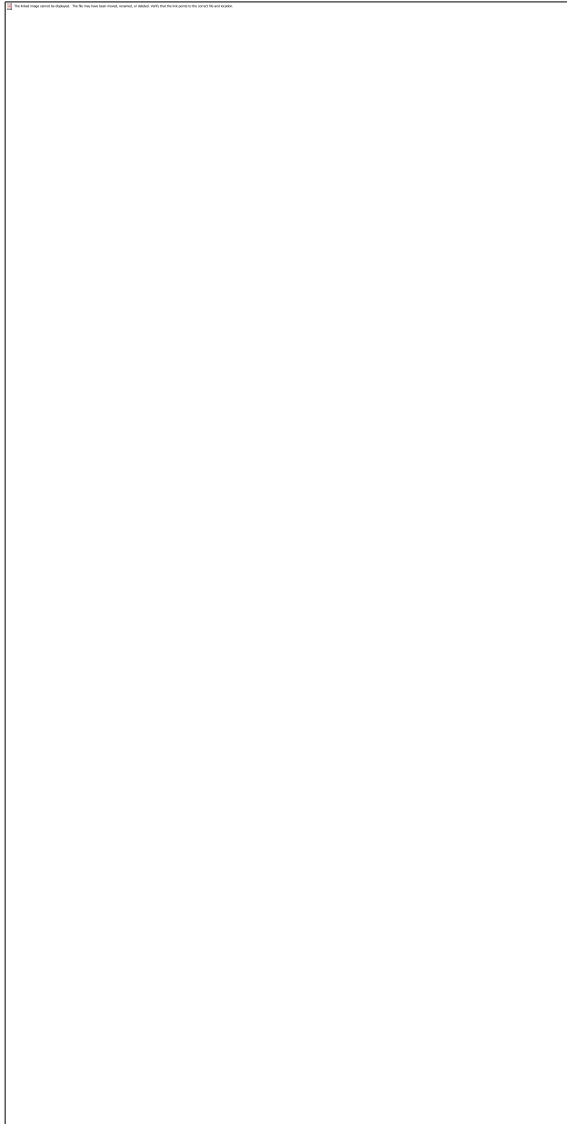
Vraag de junioren om zelf in het kort te vertellen waar dit hoofdstuk van het werkboek over gaat.

53

Op de bovenste afbeelding zie je waarschijnlijk Eli en de zijn twee dode zoons op het moment dat de ark door de Filistijnen wordt veroverd. Op de onderste ligt Dagon gebroken op de vloer van zijn tempel.

2. Activiteit

54

3. Verhaal

- Het volk Israël zit in de problemen. Het wordt weer overheerst door de Filistijnen. De Israëlieten denken terug aan de vorige keren dat dit het geval was. Toen werden ze verlost door hun God. Daarom doen ze ook nu weer hun beklag in de hoop dat hij zal luisteren. Wat vinden de junioren eigenlijk van dit patroon? Vinden ze het niet raar dat God steeds weer luistert en steeds weer ingrijpt? Is het normaal dat de Israëlieten proberen om God “voor hun wagentje spannen”? Wat vinden ze van God? Zijn ze blij dat hij een hele trouwe God is?
- De ark staat nu bij de Filistijnen in de tempel van hun god Dagon. Volgens hun idee is

Dagon sterker dan de God van Israël. De volgende dag blijkt Dagon gevallen te zijn. Weer een dag later is het beeld geheel gebroken. Het is duidelijk wat het verhaal ons wil laten weten: niet Dagon, maar de Heer is machtiger. Dagon “knielt” voor de God van Israël! De Filistijnen willen de ark op één of andere manier kwijt.

- De Filistijnen maken voorbereidingen om de ark terug te sturen. Daar moet nog een heel ritueel aan te pas komen. Ze maken gouden builen (als reactie op de builenplaag) en gouden muizen. Hun verwarring is al even groot als die van de Egyptenaren ten tijde van de tien plagen.

- Nu de ark weer terug is in Israël vat het volk weer moed. Ze leggen hun problemen voor aan God en niet aan de afgoden. Maar er is meer nodig. Samuël roept het volk op om alle afgoden weg te doen en zich weer uitsluitend te richten naar de enige ware God. Het volk komt samen bij Mispa, wat in het Hebreeuws zoveel betekent als ‘uitkijkpunt’, ‘uitkijktoren’. Vanuit Mispa blikken ze in een nieuwe toekomst.

Op die plek vragen ze om hulp tegen de Filistijnen die toch weer ten strijde zijn getrokken. Na de strijd wordt er een gedenkteken opgericht; waarbij Samuël zegt: *Eben- Haëzer = Steen van de herdenking*, want tot hiertoe heeft de Heer ons geholpen.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

In het boek Richteren heeft de lezer al kennis gemaakt met het Filistijnse volk dat oorspronkelijk vanaf de eilanden in de Middellandse Zee naar de kust van zuidwest Kanaän was geëmigreerd. Het was een zeer krijgshaftig volk en was in de oorlogstechniek de Israëlieten geruime tijd de baas. Pas in de tijd van koning David had Israël geen last meer van deze vechtlustige bureu. Koning Saul heeft er tijdens zijn gehele regeringsperiode strijd tegen gevoerd. De Filistijnen woonden voornamelijk in vijf steden: Gat, Asdod, Ekron, Askalon en Gaza. Zij werden bestuurd door vijf vorsten die zich met elkaar ineen soort confederatie hadden verbonden. De hoofdstukken 4-7 van het eerste boek van Samuël zijn gewijd aan de onderlinge strijd tussen Filistijnen en Israëlieten.

Volgens 4:2 is het Israël dat de oorlog begint. Om welke reden dit gebeurt, wordt niet vermeld. Hoe dan ook, Israël lijdt de nederlaag tijdens het eerste treffen. Dat zint hen niet en zij vermoeden dat het komt omdat hun God hun niet welgezind is. Zij besluiten daarom de ark te voorschijn te halen. Israël had geen afgoden maar de ark symboliseerde de aanwezigheid van God. Door de ark uit de tempel te halen, hebben zij de overtuiging dat God op het slagveld aanwezig is en dat hij logischerwijs

55

de overwinning aan Israël zal geven. Waarom dit niet gebeurt is impliciet uit het verhaal af te leiden:

1. God niet de opdracht had gegeven om de Filistijnen aan te vallen
2. God zich niet voor de wagen laat spannen
3. de ark niet God zelf was, maar hem slechts vertegenwoordigde
4. De priesters Chofni en Pinehas niet volgens de voorschriften van God leven, zodat er ook geen zegen kan rusten op Israëls onderneming.

Uit de reactie van de Filistijnen (4:7,8) blijkt dat ook zij bijgelovig zijn en vermoeden dat de ark God zelf is. Zij maken de ark buit en voeren hem mee naar Asdod waar zij de ark als trofee in de tempel van hun hoofdgod Dagon zetten ten teken dat deze de God van de Israëlieten de baas is geworden. De aanwezigheid van de ark temidden van deze *onbesnedenen* veroorzaakt grote problemen: eerst in hun eigen tempel en later ook onder de bevolking (5:1-12). Het is tevens een catastrofe voor Israël: de ark verloren, de beide priesters Chofni en Pinehas dood en uiteindelijk eveneens de hoogbejaarde priester Eli. De bevolking is er slecht aan toe. In hun ogen was Israël ten

dode opgeschreven: beroofd van hun god (de ark), van hun priesters en leiders en overgeleverd aan de Filistijnen. Men begrijpt dan ook maar al te best de reactie van de schoondochter van Eli die in haar stervensuur haar pasgeboren zoon Ikkabod (*weg is de eer*) noemt, daarmee aangevende dat de Here God Israël de rug heeft toegekeerd. De ark symboliseert de eer van God, dat wil zeggen het gewicht of de macht van zijn aanwezigheid. Uit alles blijkt nu dat God zich heeft teruggetrokken, zijn macht is niet meer voelbaar in Israël.

Toch moeten de Filistijnen ervaren dat God niet met zich laat spotten. Aanvankelijk trots op hun trofee, proberen zij zich daarna door de verschillende plagen aangespoord zo snel mogelijk te ontdoen van de ark en sturen haar met een wagen en twee koeien naar Israël terug. De Israëlitische inwoners van Bet-Semes zijn wat blij haar terug te zien. Zij bedanken God door aan hem te offeren.

In het gehele verhaal klinkt het ontzag van de Filistijnen voor de God van Israël duidelijk door:

- a. 'dit is dezelfde God, die de Egyptenaren met allerlei plagen in de woestijn geslagen heeft'.
- b. 'Waarom toch zoudt gij uw hart verharden, zoals de Egyptenaren en farao hun hart verhard hebben' (6:6).

Met andere woorden: de onbesneden Filistijnen gaven blijk van meer ontzag met hun betrekkelijke weinige kennis die zij van de Here God hebben, dan de geestelijk leiders van het uitverkoren Israël zelf. De bevolking van Bet-Semes blijkt niets te hebben geleerd van al wat is voorgevallen (6:19). Slechts na een volledige en oprechte bekering van de Israëlieten (7:6) onder de leiding van de pas in functie getreden priester komt er een keer in het lot van Israël en zijn haar onderdanen in staat de Filistijnse macht van zich af te schudden (7:2-17).

56

1 1 Koning van Israël

Vorbereiding

Leerdoel

God is onze koning. God is ook een soort ouder. Hij laat ons niet in de steek als we iets verkeerd doen. Hij geeft ons ruimte om fouten te maken.

Materiaal

Een schoolbord of groot veT papier en een viltstift

Adviezen

Breng het verhaal zo boeiend mogelijk. U kunt b.v. beginnen met twee mannen uit Israël die een tijdje in het buitenland zijn geweest. Ze zijn daar bij een koning op bezoek geweest. Ze hebben zijn paleis gezien. Al die prachtige dingen! Ze kwamen ogen tekort. Natuurlijk vertellen ze alles weer aan andere Israëlieten en langzamerhand ontstaat er een sfeer van jaloezie. Hadden wij ook maar een koning! Wat zou hij wel niet voor ons kunnen doen!

Praat met de junioren over de dingen die een koning doet en wat de mensen voor een

koning moeten doen (zie ook bespreking).

Het verhaal kunt u als volgt indelen:

- a. Inleiding (zie hierboven)
- b. Het volk wil een koning en dringt daarbij Samuël op aan.
- c. Saul uitgekozen en tot koning gezalfd.
- d. Saul voor het volk tot koning gekroond.
- e. Sauls eerste daden als koning.

Laat tijdens het verhaal duidelijk blijken dat Saul een uitstekende start maakte en goede voornemens had. Hij probeerde werkelijk God te volgen.

Ga op het eind even in op de goede voornemens van de junioren. Slagen ze erin ze te volbrengen? Maken ze wel eens een fout? Proberen ze het dan opnieuw? Vragen ze ook om hulp? Wees erg positief tijdens het gesprek. Benadruk de goede intenties en de mogelijkheden van de junioren. Moedig hen aan om hun goede voornemens tót het eind uit te voeren.

57

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Vandaag willen we twee dingen doen. We komen te weten hoe Israël een eerste koning krijgt en we komen te weten dat God mensen de ruimte geeft om fouten te maken.

2. Activiteit

Maak gebruik van een schoolbord of leg een groot vel papier op tafel (u kunt het papier ook aan een muur bevestigen).

U schrijft de volgende onvoltooide zinnen op:

Een koning is

Een koning heeft

Een koning wil

Vraag aan de junioren om de zinnen te voltooien. Er zijn uiteraard meerdere mogelijkheden. Laat ze allen noemen. Bedenk er zelf ook een aantal. Met deze korte activiteit bent u al met het hart van de les bezig. De brug naar het verhaal is daarmee gelegd.

3. Verhaal

1 Samuël 8-11

- Het volk Israël wenst een koning. Samuël is al ouder geworden en zijn zonen worden als richter aangesteld, maar ze blijken niet van hetzelfde kaliber als hun vader. De oudsten van het volk komen bijeen en maken Samuël bekend met hun wens. Eerst verwijten ze Samuël dat zijn zonen niet geschikt zijn en als tweede rede geven ze op dat alle volken rondom hen een koning hebben, daarbij niet denkend aan het feit dat God graag wil dat ze een aparte plaats tussen de volkeren moeten innemen. Later

(8:20) zeggen ze dat hun koning voor hen uit zal gaan bij de strijd.

58

- Praat met de junioren over "willen zijn zoals alle andere mensen". Adventistische kinderen hebben het er wel moeilijk mee dat ze anders dienen te zijn. Laat hen daarvan het nut inzien.
- Samuël doorziet het voorstel. Hij noemt de vele "gevaren" die het koningsehap in zich bergt. Het volk is niet meer te vermurwen. God geeft het volk, via Samuël, nog een waarschuwing, maar het heeft geen zin meer. Het volk zal en wil een koning hebben. God geeft toe.
- Houd een gesprekje over de edelmoedigheid van God, die bereid is om van zijn troon af te komen! Wissel ook van gedachten met de junioren over het thema "iets willen tegen alle waarschuwingen in, is vragen om problemen". Geef praktische voorbeelden. Zo komen de Israëlieten van de regen in de drup.
- God wijst de beste kandidaat aan. Hoewel groot van stuk, is hij nederig van instelling. Hij toont zich tevens een uitstekend legeraanvoerder. En omdat hij van de kleinste stam is, kunnen er maar weinig jaloers zijn. God gaf deze kersverse koning zijn volledige steun. Hij vervulde Saul met zijn Geest. Saul kreeg een eerlijke kans om het volk te leiden. Hij kreeg dezelfde zegeningen als de richters voor hem.
- Samuël neemt afscheid van het volk. Hij is nu al oud geworden en zijn opvolger is er al. Het volk concludeert dat Samuël een goede rechter is geweest. Samuël geeft het volk nog één goede raad bij zijn afscheid: de koning en het volk moeten beide naar Gods stem luisteren en niet weerspanning zijn, anders loopt het verkeerd af.

Verkeerde keuzes leiden tot problemen. Maar omdat God van ons houdt laat hij ons niet in de steek als we iets verkeerd doen. Zorg ervoor dat de junioren dit weten en beseffen, Op deze leeftijd willen kinderen wel eens zeer zwart-wit denken. Laat zien dat God eerder op een ouder lijkt dan op een politieman.

4. Verwerkingsactiviteit

Teken een grote cirkel op de vloer. Als dat niet mag, leg dan een lang touw in de vorm van een cirkel op de grond.

Zet drie stoelen buiten de cirkel. Eén voor God, één voor de koning, één voor jou.

Vraag aan de junioren om na te denken over het verhaal van vandaag. Doe net alsof je het volk Israël bent. Waar zou je dan de stoel van de koning plaatsen in deze cirkel? Waar zou je de stoel van God neerzetten in de cirkel?

De derde stoel is jouw stoel. Waar zou jij het liefste jouw stoel neerzetten in de cirkel? Bij wie zou jij in de buurt willen zitten?

Deze kleine oefening geeft de junioren de kans om na te denken over God die ruimte maakt voor de wensen van zijn volk. Hij hoeft niet in het midden te zitten. Israël wijdde een koning en God ging voor hem opzij. Dus koning in het midden en God aan de rand.

Laat de junioren wel vertellen waarom ze hun keuze maken.

59

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

In de hoofdstukken 8,9 en 10 van het eerste boek Samuël is het verhaal van de oorsprong van het koningschap in Israël te vinden. Voordien werd God als koning van dit volk beschouwd (1 Samuël 8:7)

Het uitroepen van een koning door Israël was dus tegelijkertijd een verwerping van het directe koningschap van God. Hij werd op afstand gezet en vervangen door een gewoon mens. Hiermee is de theocratie (regering door God door middel van een religieuze kaste) min of meer ten einde.

De onmiddellijke aanleiding om een koning te kiezen is tweeledig. Ten eerste zijn de

zoons van Samuël niet van hetzelfde hout gesneden hun vader. Ten tweede wil het volk een permanent leger met aanvoerder als bescherming tegen vijanden. Samuëls zoons, Joel en Abia (1 Samuël 8:2,3) lijken in vele opzichten op Chofni en Pinechas de zoons van Eli. Ook deze twee mannen zijn uit op geld en macht.

De oudsten van het volk worden bijeen geroepen en eisen van Samuël dat hij een koning over hen aanstelt (8:5). Zij willen zijn zoals alle andere volken (5:20). Samuël is ontzet en weigert in eerste instantie. Alleen een ingrijpen van God brengt hem op andere gedachten. Deze laatste geeft toe aan de wens van het volk (8:7,9,22). Maar niet zonder een waarschuwing. Bij monde van de profeet waarschuwt God zijn volk voor de gevolgen van het koningschap dat zij in het leven willen roepen. De aanwezigheid van een koning zal in alle facetten van de samenleving doordringen. Een koning kost geld en perkt de vrijheid van zijn onderdanen is. Lees 1 Samuël 8:10-18.

Het volk wordt niet afgeschrikt door deze waarschuwing. In 8:22 dringt God er voor de derde keer bij Samuël op aan dat hij moet toegeven.

In hoofdstuk 9 en 10 wordt dan verhaald hoede keuze uiteindelijk op Saul valt. Het is een goede keuze. De jongen man is bescheiden, energiek, godsvruchtig. Helaas zal hij op latere leeftijd ontsporen.

60

1 2 Saul en

Vorbereiding

Leerdoel

God verwacht dat je hem vertrouwt.

Materiaal

Voor iedere deelnemer een kopie van bijlage 1 2A

Adviezen

U kunt het verhaal als volgt beginnen: ‘Waar blijft hij nou?, denkt Saul. Ik sta hier nu al zeven dagen te wachten en hij komt maar niet. Moet je zien, het volk begint al bang te worden. Straks lopen ze weg! Wat moet ik nu doen? Waarom komt Samuël nou niet?’. Daarna kunt u het verhaal vertellen zoals het in de Bijbel staat. Vertel het zo spannend mogelijk en met de nodige mimiek.

Het verhaal kunt u in de volgende delen vertellen:

- a. Er zijn opnieuw problemen met de Filistijnen. Een gedeelte wordt verslagen, maar dan komen de moeilijkheden pas.
- b. Saul wil niet meer wachten op Samuël en neemt het heft in eigen handen. Samuël leest hem de les.
- c. Jonathan wordt geïntroduceerd. Hij begaat een heldendaad tezamen met zijn wapendrager.
- d. De strijd tegen de Filistijnen. God geeft hen in de macht van de Israëlieten. Houd het doel van de les voor ogen. Als u de junioren bij kunt brengen wat het verschil is tussen het vertrouwen dat Saul en het vertrouwen dat Jonathan laat zien,

dan hebt u al veel bereikt.

Vertel het gedeelte van de oorlog tegen de Filistijnen sober. Het gaat meer om de zeggingskracht van het verhaal dan om de details.

Maak Saul niet al te zwart. Hij heeft in het begin van zijn koningschap werkelijk vertrouwen in de Heer getoond, maar dwaalde langzamerhand van de juiste weg af.

Leg meer nadruk op de daden en het vertrouwen van Jonathan.

61

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Soms lijken vaders en zoons op elkaar. Soms verschillen ze volledig. Hoe zou dat zijn met Saul en Jonathan? Vandaag horen we een verhaal over trouw en gehoorzaamheid.

2. Activiteit

Geef iedere deelnemer aan de groep een kopie van bijlage 12A. Gun ze enkele minuten om de twee gelijken op te sporen. Als het te lang duurt kunt u altijd voorstellen om aan het einde nog wat tijd vrij te maken.

Ter info van de leid(st)er): de figuren rechtsboven en linksonder hebben alles gemeen.

3. Verhaal

1 Samuël 13 en 14

- Hoewel de Filistijnen op dat moment geen oorlog voerden tegen de Israëlieten, hadden ze toch wel enige wachtposten in het gebergte, zoals die in Gibeon. Wanneer de Filistijnen horen dat Jonathan/Saul een grenssteen heeft verwijderd verzamelen ze zich om ten strijde te trekken. Ook Saul roept zijn leger samen. Hij moet echter wachten op Samuël. Maar Samuël laat wat lang op zich wachten en Saul weet als generaal dat hij moet toeslaan. Hij besluit om zelf maar tot de Heer te offeren en de profeet er buiten te laten. Als hij nog langer moet wachten, verwacht hij dat het hele volk wegloupt. In plaats van te vertrouwen op de Here God (Gideon versloeg immers met 300 man zijn tegenstander), gaat hij op zichzelf af en oordeelt zelf wat het beste is.
- Houd een kringgesprek over Sauls handelwijze en zijn poging om zich te verontschuldigen. Wissel ook van gedachten over de zwaarte van de straf. Is het terecht dat de koning zo zwaar gestraft werd?
- Het verhaal van Jonathan, Sauls zoon, staat in schril contrast met dat van Saul. Hij vertrouwt in het geheel niet op zijn wapens (die er trouwens maar heel weinig waren, omdat de Filistijnen de wapenhandel controleerden), maar op de Here God. Jonathan gebruikt wat voor handen was en God zegende zijn vertrouwen door het kampement van de Filistijnen te laten veroveren.
- Sauls houding t.o.v. de Heer wordt steeds negatiever. Als hij na de grote heldendaden van Jonathan het aangezicht van God zoekt door middel van

62

een priester, is een opkomend rumoer uit het kamp van de Filistijnen al genoeg om hem ervan te overtuigen dat hij Gods raad niet meer nodig heeft. In ieder geval kan hij er niet op wachten. Desondanks wordt de strijd door Israël gewonnen.

4. Verwerkincisactiviteit

In het werkboekje wordt de vraag gesteld: als God een koning zou zoeken, zou jij je dan durven aanbieden? Bespreek deze vraag (en de antwoorden) met de junioren.

Achtergrond en informatie voor gespreksleid(st)er

God had een uitstekende keus gemaakt door Saul, de zoon van Kis, tot koning te zalven en door het lot aan te laten wijzen. Israël had zich geen betere kandidaat kunnen wensen. Hij behoorde tot de kleinste stam Benjamin en daarmee zou er geen wedijver ontstaan tussen de grotere stammen. Uit Sauls handelwijze bleek dat hij een bescheiden persoonlijkheid was:

1. hij was verwonderd dat de keuze op hem viel
2. hij vertoonde uitstekende kwaliteiten als legeraanvoerder door de inwoners van Jabes op een meesterlijke manier uit de vernietigende macht der Ammonieten te verlossen
3. hij had geen wraakgevoelens toen het volk op zijn hand was en sommigen hem de raad gaven, nu hij zich op het toppunt van zijn macht bevond de rekening te vereffenen met degenen die hun ontevredenheid over Sauls kroning niet onder stoelen of banken staken. Integendeel hij gaf de eer van de overwinning aan de Here God en zei dat er al genoeg bloed had gevloeid.

Zo gezien een uitstekende keuze. God heeft echter elk mens een vrije wil gegeven.

Dus ook Saul was vrij om te kiezen. Waarom Saul een keuze maakte die hem tegenover God plaatste, is niet helemaal duidelijk. Enkele redenen kunnen we uit de Bijbel afleiden, maar naar de rest kunnen we slechts gissen. Niet God had een verkeerde keus gemaakt door Saul aan te stellen, maar de gezalfde des Heren zelf liet op een bepaald ogenblik verstek gaan en dat had de nodige gevolgen voor hemzelf, voor zijn dynastie en voor het volk waarvoor hij verantwoordelijk droeg.

Hoofdstuk 13 verhaalt de eerste ingrijpende keuze van Saul. De verzen 1 tot en met 4 vertellen de lezer dat de koning en de kroonprins, Jonatan, slaags waren geraakt met de Filistijnen. De Filistijnen trokken een grote troepenmacht samen. Saul en Jonatan, die de eerste schermutseling met slecht een klein aantal soldaten hadden gewonnen, waren nu genoodzaakt tot een algehele mobilisatie over te gaan. De Filistijnen hadden waarschijnlijk al hun oorlogsmateriaal ingeschakeld (13:5) en de Israëlieten die meestal veel slechter waren getraind en gewapend (1 3:19-22) dan hun beruchte tegenstanders vluchten weg en verstopten zich in de spelonken, rotsen en spleten.

Anderen zochten hun toevlucht aan de andere zijde van de Jordaan. Wie de moed kon opbrengen bij Saul te blijven, deed dat met angst en beven. Het zag er dus niet rooskleurig uit voor Israël. In die benauwdheid gingen er zeven dagen voorbij. Hadden de Filistijnse verkenners in de gaten gekregen dat steeds meer Israëlitische soldaten de benen namen en wachtten zij daarom meer dan een week voordat zij definitief tot de aanval overgingen? Best mogelijk. In ieder geval werd Sauls bezorgdheid steeds groter omdat er dagelijks steeds meer van zijn krijgers van

63

door gingen. Dat hij zelf niet tot de aanval overging, had te maken met het feit dat de strijd niet mocht worden begonnen zonder dat God erin werd betrokken. Pas als het juiste ritueel was voltrokken kon men met een gerust hart de vijand tegemoet. Het offerritueel mocht in dit geval alleen voltrokken worden door Samuël. Deze kwam

echter naar de zin van koning Saul niet snel genoeg opdagen. Daarom nam de koning zelf het heft in handen en bracht een offer aan de Heer.

Samuël had Saul uitdrukkelijk gezegd zeven dagen te wachten voor hij iets mocht ondernemen. Maar Saul overzag de militaire situatie en besliste dat hij die tijd niet had. Net op het momnet dat Saul de Filistijnen te lijf wil gaan, kwam Samuël het kamp binnen. De koning kreeg de volle laag. Samuëls woorden liegen er niet om (13:13,14). Saul had dwaas gehandeld door het gebod Gods niet in achtte nemen. God zag zich daarom genoodzaakt naar een andere koning om te kijken. Een gezalfde koning moet op God vertrouwen, anders is hij niet geschikt om Gods volk te leiden.

Gevolg is dat Saul geen dynastie zal kunnen vestigen. God had nu al een ander op het oog, waarmee hij het opnieuw zou proberen. Na Sauls regeringsperiode zou die het koningschap van hem overnemen. Samuël ging weg en Saul maakte zich gereed voor de strijd tegen de Filistijnen.

Hoofdstuk 14 vertelt dan dat de uiteindelijke overwinning op de vijand was te danken aan de moed van Jonatan die de heldendaden van zijn vader voortzette. Dat de overwinning van Jonatan spectaculair was, blijkt 13:19-22. De Israëlieten waren zeer slecht of nauwelijks bewapend. Uit 14:47,48 blijkt dat God zijn eerste koning nog niet had laten vallen. Hij gaf hem nog volop kans zich in te zetten voor het heil van het volk.

64

Bijlage 12A

[Colour them after you found them!]

Welke twee zijn hetzelfde?

www.ktdsparty.som.sg Info@ktdsparty.som.sg

65

66

13 De geheime opvolger

Vorbereiding

Leerdoel

Probeer niet altijd af te gaan op het uiterlijk.

Adviezen

Lees 1 Samuël 15 en 16 grondig door.

Probeer het verhaal van de zalving van David uit het hoofd te vertellen.

Programma

Opening

Welkom

Zang

Gebed

Zendingsbericht

Lesbehandeling

1. Introductie

Vertel in het kort wat er in 1 Samuël 15 gebeurt. Saul is weer ongehoorzaam geweest aan God. De profeet Samuël moet hem nu definitief gaan vertellen dat het afgelopen is met zijn koningschap. Om dat zichtbaar te maken gebeurt er iets met de mantel van Samuël. Zoek dat samen op met de junioren en lees dan **1 Samuël 15:24-28**.

Wie is de mysterieuze man die Saul moet opvolgen?

2. Activiteit

Vraag de junioren om alleen met hun gezicht de volgende emoties uit te drukken: Blijdschap, verdriet, boosheid, teleurstelling, heimwee.

U kunt er een spel van maken door iedere junior op een apart briefje een emotie toe te bedelen. De anderen moeten raden welke emotie er wordt uitgebeeld.

Vraag hierna welke emotie het moeilijkst was om van het gezicht af te lezen.

67

Teleurstelling is een sterke emotie die je meestal niet meteen op het gezicht ziet. Kunnen junioren bedenken hoe iemand zich gedraagt die plotseling in dezelfde kamer terecht komt met iemand in wie hij/zij heel erg teleurgesteld is.

Deze activiteit bouwt een brug naar het begin van 1 Samuël 16, waarde profeet treurt over de val van Saul.

3. Verhaal

Het verhaal van de zalving van David kan op verschillende punten onderbroken worden voor een gesprek met de junioren.

¹ Daarom zei de Heer tegen Samuël: 'Hoe lang blijf je nog treuren over Saul, terwijl ik hem toch als koning van Israël aan de kant heb gezet?

Hoewel hij Saul met zeer harde woorden heeft toegesproken in hoofdstuk 15, blijkt hier dat Samuël de val van de koning betreurt. Kunnen de junioren bedenken waarom dat zo is?

Een mogelijk antwoord is dat Samuël deze koning als jonge, bescheiden maar enthousiaste vorst heeft meegemaakt. Hij heeft Saul zelfs gezalfd. Het is verdrietig als mensen je teleurstellen. Soms zie je tegen mensen op en dan doen ze iets waardoor je teleurgesteld raakt.

Welk gevoel/emotie hoort er vaak bij teleurstelling?

Sommige mensen worden intens boos op de persoon. Wat altijd aanwezig is, is verdriet over iets dat kapot is gegaan.

Vul je hoorn met olijfolie en ga naar Isai in Betlehem; ik stuur je naar hem omdat ik onder zijn zonen een koning heb ontdekt die mij bevalt.' ² 'Ik kan toch niet zomaar gaan,' antwoordde Samuël. 'Als Saul ervan hoort, zal hij mij zeker doden.' 'Neem een kalf mee,' zei de Heer, 'en zeg dat je gekomen bent om mij een offer te brengen. ³ Nodig Isai dan voor het offer uit en zalf de man die ik je aanwijs; ik laat je weten wat je moet doen.'

Samuël gaat onder vals voorwendsel naar Betlehem, Zijn leven loopt gevaar. Hij pleegt namelijk hoogverraad. Zijn verhouding met Saul zal na het incident met de mantel, beschreven in hoofdstuk 15, op zijn minst gespannen zijn. Samuël heeft daar gezegd dat het koningschap zal gaan naar een betere man. Saul moet toch op zijn minst vermoeden dat Samuël weet wie die man is. De profeet moet op zijn tellingen passen.

⁴ Samuël deed wat de Heer had bevolen. Toen hij in Betlehem aankwam, kwamen de leiders van de stad hem geschrokken tegemoet en vroegen: 'Betekent uw komst iets goeds?'

Je merkt dat Samuël een omstreden figuur is geworden. Wie hem ontvangt zou de straffe hand van de koning wel eens kunnen voelen.

⁵ 'Ja,' antwoordde hij. 'Ik ben gekomen om de Heer een offerte te brengen. Reinig u, dan kunt u met mij aan het offermaal deelnemen.'

Samuël houdt vol dat hij voor een offermaal naar Betlehem is gekomen. Met geen woord rept hij over het werkelijke doel van zijn komst.

Hij hielp Isai en zijn zonen bij de voorbereiding en nodigde hen voor de offermaaltijd uit. 6 Toen zij kwamen, viel zijn oog op Eliab en hij dacht: 'Hem wilde Heer tot koning zalven!' 7 Maar de Heer zei tegen Samuël:

68

'Ga niet af op zijn voorkomen en op zijn rijzige gestalte, want ik heb hem afgewezen. Waar mensen naar kijken is niet belangrijk; mensen kijken immers naar het uiterlijk, maar ik kijk naar het hart' De oudste zoon van Isai heet Eliab (God is mijn vader). Blijkbaar is deze jonge man lang van gestalte en heeft hij een goed voorkomen. Maar hij is niet de toekomstige koning.

Wat vinden de junioren van de opmerking van God: *Waar mensen naar kijken is niet belangrijk; mensen kijken immers naar het uiterlijk, maar ik kijk naar het hart?*

Is uiterlijk belangrijk?

Je kunt toch verbergen Wat er (binnen) in je hart leeft?

8 Toen riep Isai Abinadab en stelde hem aan Samuël voor, maar Samuël zei: 'Hem heeft de Heer ook niet uitgekozen.' 9 Vervolgens stelde Isai Samma aan hem voor. 'Hem heeft de Heer evenmin uitgekozen,' zei Samuël. 10 Zo stelde Isai zijn zeven zonen aan Samuël voor, maar Samuël zei tegen Isai: 'De Heer heeft geen van hen uitgekozen.'

Zeven keer Wordt het nee. Blijkbaar is Isai nu ook op de hoogte van het doel van Samuëls komst. Er *ordt immers hardop gezegd, "hem heeft de Heer niet uitgekozen". Eigenlijk is er nu sprake van (het voorbereiden van) een opstand. Is het eerlijk dat Samuël dit allemaal in het geheim doet?

11 Toen vroeg Samuël aan Isai: 'Zijn dit al uw jongens?' 'Alleen de jongste is er niet,' antwoordde Isai. 'Hij is de schapen aan het hoeden.' 'Laat hem halen,' zei Saniuël, 'want we gaan niet aan tafel voordat hij hier is.' 12 Isai liet hem dus halen. De jongen zag er blozend uit en had mooie ogen en een goed voorkomen. 'Ja, hem moet je zalven,' beval de Heer, 'hij is het.' 13 Toen nam Samuël de hoorn met olijfolie en zalfde hem in de kring van zijn broers. Van die dag af werkte de geest van de Heer op David in. Samuël vertrok en ging naar Rama.

In de Bijbel is het vaak de jongste op wie Gods oog valt. Jacob in plaats van Esau, Jozef in plaats van zijn oudere broers, Rachel in plaats van Lea. Jezus zegt: vele eersten zullen de laatste zijn.

14 Van Saul was de geest van de Heer geweken en een boze geest, door de Heer gestuurd, joeg hem angst aan. 15 Zijn hofdienaren zeiden tegen hem: 'Het is duidelijk: een geest, door God gestuurd, jaagt u angst aan. 16 Majesteit, u heeft maar te bevelen, uw dienaren staan klaar om iemand te zoeken die de her kan bespelen. Wanneer de boze geest u dan overvalt, moet hij gaan spelen. Dat zal u goed doen.'

17 'Goed,' antwoordde Saul, 'zie maar naar iemand uit die goed kan spelen en breng hem bij me.' 18 Toen merkte een van de hofdienaren op: 'Ik weet iemand die goed kan spelen, een zoon van Isai uit Betlehem. Hij behoort tot een vermogende familie, kan goed vechten, weet verstandig te praten en is goed gebouwd en de Heer staat aan zijn zijde.'

Is Toen zond Saul boodschappers naar Isai met het verzoek: 'Stuur mij uw zoon David die bij de schapen is.' 20 Isai stuurde zijn zoon David naar Saul met een ezel met brood, een zak wijn en een geitenbokje. 21 Zo kwam David bij Saul in dienst.

Zo komt David aan het hof van Saul. Hoe zou David zich voelen? Hij Weet dat hij door Samuël is gezalfd. Nu woont hij dicht bij de man die eigenlijk zijn vijand is, Hij Woont nu in het paleis dat later van hem zal worden. Het is alsof hij al een beetje koning is geworden.

Saul ging veel van hem houden en David werd zijn wapendrager. 22 Saul liet daarom aan Isai vragen: 'Laat David bij mij In dienst blijven, want hij bevalt mij erg goed.' 23 En telkens wanneer Saul door die boze geest werd overvallen, pakte David de hier en tokkelde erop. Dat luchtte Saul op en deed hem goed. Dan week de boze geest van hem.

69

Het wordt nog spannender. David wordt Sauls wapendrager. Als hij zou willen zou hij op ieder willekeurig moment de koning kunnen doden. Maar Saul vertrouwt David en David is trouw aan de koning.

Waarom zou Saul zich zo miserabel voelen?

4. Verwerkingsactiviteit

Bekijk de vier portretten die hieronder staan afgedrukt. Vraag aan de junioren wie van de vier predikant moet worden? Waarop baseren ze hun oordeel?